

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

III РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 17

София, сжбота, 9 декември

1933 г.

20. заседание

Четвъртъкъ, 7 декември 1933 година.

(Открито от председателя А. Малиновъ въ 16 ч. 40 м.)

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	341	занемаряване работата по укрепяване на Анхиа- лският солници, въпрѣки учредения специа- лен фондъ за целта (Развиване и отговоръ) . . .	346
Запитване отъ народния представител И. Лѣкарски къмъ министра на народното просвѣщение от- носно нередовности и закононарушения, вър- шени отъ подведомствени на министра органи, въ връзка съ уреждане учебното дѣло въ стра- ната и подреждане учителския персоналъ. (Съобщение)	341	Законопроекти: 1) за отстъпване на Българската зе- мледѣлска банка даромъ за вѣчно ползуване имотъ „Павлово“, край гр. София. (Съобщение) . . .	341
Питания: 1) отъ народния представител Н. Пѣда- ревъ къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве относно извършено злоупотре- бление въ Софийската клиника. (Развиване и отговоръ)	342	2) за отпущане еднократна държавна помощ на народния представител Миню Ганчевъ. (Трето четене)	350
2) отъ народния представител Д. Джанкардаш- лийски къмъ министра на финанситѣ относно		3) за облекчение на длъжниците по заемитѣ, от- пустнати имъ по закона за направа на иконо- мически къщи и за насърчение на жилищния строежъ. (Второ четене)	350
		Дневенъ редъ за следващото заседание	354

Председателъ: (Звъни) Има нужното число народни представители, обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ г. г. на-
родни представители: Апостоловъ Драгомиръ, Араба-
джиевъ Петко, Бончевъ Тодоръ, Бошнаковъ Тодоръ, Боя-
джиевъ Стефанъ, Буровъ Атанасъ, Василевъ Григоръ, Ва-
силевъ Иванъ, Василевъ Йото, Ганевъ Георги, Ганчевъ
Миню, Георгиевъ Стойчо, Данаиловъ Георги, Димитровъ
д-ръ Димитъръ, Докумовъ Борисъ, Дрънски Димитъръ,
Ецовъ Борисъ, п. Захариевъ Захари, Икономовъ Дими-
теръ, Йордановъ Желю, Каназирски Георги, Колевъ Петко
Пеневъ, Кораковъ Крумъ, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Кънчевъ
Геодоси, х. Лековъ х. Андрей, Лѣкарски Иванъ, Манафовъ
Христо, Мариновъ Василь, Мутафовъ д-ръ Христо, Ма-
рулевъ Йосифъ, Пентиевъ Антонъ, х. Петковъ х. Георги,
Петковъ Стефанъ, Петровъ Дойчинъ, п. Рачевъ Иванъ,
Савовъ Велико, Савовъ Сава, Стойковъ Апостолъ, Тасла-
ковъ Цвѣтко, Тахировъ Хафузъ Юсеинъ, Тотевъ Деню,
Тошевъ Никола, Цанковъ Иванъ, Циганчевъ Анастасъ,
Чирпанлиевъ д-ръ Никола, Чолаковъ Христо, Чорба-
джиевъ Петко, Шидерски Едрю, Якимовъ Тодоръ и Яна-
киевъ Василь)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило
отпуски на следнитѣ народни представители:

По единъ день:

На г. Стоянъ Поповъ;
На г. х. Георги х. Петковъ;
На г. Иванъ Лѣкарски.

По 2 дена:

На г. Иванъ Луковъ;
На г. Василь Янакиевъ;
На г. Симеонъ Патевъ;
На г. Тодоръ Якимовъ.

3 дена:

На г. Хафузъ Тахировъ и

4 дни:

На г. Едрю Шидерски.

Съобщавамъ на Народното събрание, че въ бюрото е
депозирана интерпелация отъ народния представител
г. Иванъ Лѣкарски до г. министра на народното просвѣ-
щение. Интерпелацията, съдържаща 13 страници, написани
на машина, се отнася до нередовности и закононарушения,
вършени отъ подведомствени на г. министра органи, въ
връзка съ уреждане учебното дѣло въ страната и под-
реждане учителския персоналъ.

Между другото г. интерпелаторътъ поставя и следнитѣ
патиния на г. министра на народната просвѣта: (Чете)

„1. Какво сте направили за приложение на чл. 4 отъ
закона за бюджета на фондоветѣ и за отнемане възмож-
ността на чуждитѣ пропаганди да подстрекаватъ роди-
телите на учащитѣ се къмъ неподчинение на законитѣ въ
страната?

„2. Смятате ли, че провежданиятъ досега неутралитетъ
отъ страна на Министерството на народното просвѣщение
не е въ вреда на здравитѣ разбирания за национално въз-
питание на младежътъ“ и т. н.

Интерпелацията ще бѣде изпратена на г. министра и,
по решение на Народното събрание, поставена на дневенъ
редъ.

Съобщавамъ на г. г. народнитѣ представители, че отъ
Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти е
постѣпилъ законопроектъ за отстъпване на Българската
земледѣлка банка даромъ за вѣчно ползуване държавния
имотъ „Павлово“, край гр. София. Законопроектътъ ще се
отпечатва, раздаде на г. г. народнитѣ представители и по-
стави на дневенъ редъ. (Вж. прил. Т., № 14)

Г. министърът на вътрешните работи и народното здраве е готов да отговори на питането на народния представител г. Никола Падарев относно известни порядки в Софийската клиника.

Има думата народният представител г. Падарев да развие питането си.

Н. Падарев (д. сг. Ц): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Това питане имаше честта да отправя към г. министра на вътрешните работи и народното здраве още при откриване на сесията. Аз съм доволен, че г. министърът се отзовава на питането на един народен представител и му дава възможност да изпълни своя дълг като такъв. Аз бих предпочел, разбира се, да бях предупреден, че г. министърът ще ми отговори днес, защото сега нямам при себе си книгата, които ми са нужни, за да приведа някои по-подробни факти. Но аз ще се задоволя с това, което съм изложил в самото питане, защото считам, че питането има значение по-скоро, за да бъде осветлено Народното събрание по фактите, а критиките върху известни факти от управлението стават по друг ред — с запитванията, където се има възможност да се прецени дейността на министра и неговата отговорност.

Питането ми има следното съдържание: (Чете) „Една от непосредствените задачи на повърнатото Ви министерство е да следи и зорко да бди върху правилния живот на общините и за редовността и законността в управлението им.“

„Особено важно е изпълнението на тази задача спрямо Софийската община, с живота и развитието на която е свързан престижът на държавното управление.“

„Когато поехте министерството, Вие си поставихте за задача да смъните управлението на Софийската община, и когато другите съдства не помогнаха, прибегнахте до измънение закона за Столичната община. Задачата за всички беше много ясна. Вие я мотивирахте с желание да внесете подобрение в управлението на общината. Обаче за спокойните, обективните, неувълчени в партизанство, граждани ясно беше, че мотивите Ви са само прикритие на стремежа на партизаните на управляващите партии — на „Блока“ — да завладеят управлението на общината не чрез доверието на гражданите, а чрез намесата на държавната власт. Да вземат управлението, не за да дадат подобрение в него, а да вземат облагите от него — това, което, за голямо съжаление, е стимулирало на партизанските боричкания около общинското управление. Това фактите скоро потвърдиха. Спирам се само върху порядките, въведени в Финансовото отделение веднага с поемане управлението от назначената от Вас седмочленка начело с председателя й г. Б. Начев — порядки, които са изложили на голям риск приходите на общината.“

Съгласно чл. 276 от правилника за прилагане закона за Столичната община назначенията, уволненията и други промени на персонала, който води отчетните книги и борави с ценности и пари, стават изключително по представление от началника. Това е необходимо, за да се пази авторитетът на началника, толкова необходим за отправление на тази деликатна и свързана с големи съблазни служба, необходимо е и за да се предпази касовата служба от изпитание, колебание и рискове.

Така е ставало, докато поеме управлението седмочленката. Обаче веднага с поемане управлението, председателят на седмочленката г. Б. Начев е почти изцяло променил персонала на това отделение — опитни и с проверена честност лица. За новите назначения той не е поискал да му бъдат представени кандидатите от началника на службата, не е поискал даже съгласието му за тяхното назначение. На г. Начев е известно постановлението на чл. 276 от правилника, и когато го е нарушавал, това е вършил в пълно съзнание, че нарушава служебната си длъжност, поставя на изпитание, на колебание и на риск финансовата служба на общината; и това е вършил, за да набави морални и материални облаги на партизани, повечето от които не са имали качеството, следователно, не са имали и правото да заемат дадената им служба.

„Не е трудно да се разбере, какъв ще бъде резултатът от такава процедура. На първо място унищожение авторитета на началника, толкова нужен в всяка служба, но в тази служба безусловно необходим, и на второ място — безредие в касовата служба, което дава възможност за злоупотреби.“

„Между назначените по такъв начин попада и касиерът на клиниката — назначен не по препоръка на ония, които имат надзор на службата му и отговарят за нея,

но по настоятелна препоръка на неотговорни за службата лица, чиято единична задача е да прокарат партизанските искания и да задоволяват партийни апетити; назначен по препоръка на частните секретари на министър-председателя и на председателя на седмочленката, които много добре са познавали лицето и са знаели разгулния му живот, защото са другарували с него. Разбира се, като млади хора, увлечени в съвсем друг „устрем“ от ония, които им налага положението, не са държали сметка за сънката, която хвърля върху техните патрони лекомисленото им дѣло — лекомислено, ала са тежки последици за управлението. Тъ, ако не са в състояние да предвиждат, назначаването им за частни секретари стоваря голяма отговорност, морална и политическа, за шефовете им.“

„И този, така назначен касиер — по-право е да се каже: така взет от тълпата партизани службогонци касиер — за по-малко от една година задържал у себе си повече от половин милион лева от сумите, които събрал и следвало да внесе в касата на общината. Независимо от въпроса дали е събирал всички следувещи за събиране суми, само от това задържане е осетил общинската каса с повече от половин милион лева.“

„В обвинителния акт, с който е даден под съд този касиер, било казано: „поради страшната безконтролност от страна на контролните органи — почти целият персонал от опитни и с проверена честност лица е подмънен с неопитни, даже компрометирани — касиерът Петър Иванов Лудев е хазайничил с общинските суми, гулял, предприемал разходки с автомобили надлъж и нашир из страната, придружаван по пътя и от ония, които са го настанили на тази служба.“

„Моля Ви, г. министре, да отговорите:

1. Известно ли Ви е изложеното по-горе?

2. Какви мерки сте взели да стане невъзможна такава гавра не, а такова престъпно посъгане върху скъпите интереси на Столичната община и софийските граждани?

3. Не намирате ли, че отговорността на председателя Б. Начев надхвърля материалната отговорност, предвидена в чл. 283 от правилника за приложение закона за Столичната община?

4. Какви мерки са взети, за да понесе председателят на седмочленката г. Боян Начев материалната отговорност, която така категорично и повелително установява цитираният член 283, и предприето ли е нещо, за да се види не носи ли той и друга, по-голяма отговорност?

„Не е ли време, г. министре, да не се говори само за отговорности, но да се почувствува, че действително има отговорни и са понесени отговорностите?“

Г. г. народни представители! Виждате, моето желание преди всичко е да зная дали са верни тези факти, които излагам в питането си. Сведенията, които можах да събера, считам за автентични, но все пак проверката, която може да направи един министър, е по-голяма и по-сигурна от онази, която може да направи един народен представител. Казах, преди всичко искам да зная дали фактите са верни, и, второ, какво е направил г. министърът, за да се пресече пътят на такива начини на поставяне в общинските управления и специално в Софийското. Мен ми са познати много добре разбиранията на г. министра за начина, по който трябва да се управляват общините, и за правата и задълженията на онези, които стоят начело на общините, и съм увърнен, че отговорът му ще задоволи не само мен и народното представителство, но и всички ония, които искат да видят ред, почтеност и сигурност в управлението на страната и в управлението на общините.

Председателът: Има думата г. министърът на вътрешните работи и народното здраве.

Министър д-р А. Гиргинов: Г. г. народни представители! На 4 юлий 1932 г. председателят на седмочленката комисия в Столицата е назначил Петър Иванов Лудев от гр. Габрово, живущ в София, на шатна длъжност касиер в Софийската клиника, на която длъжност той е престоял до 2 юний 1933 г., значи около 11 месеци. На тази дата, 2 юний 1933 г., по инициатива на софийския градски кмет, той е бил уволнен от длъжността касиер на Софийската клиника и е бил назначен за касиер на Софийските минерални бани. Премъстването му от една касиерска длъжност на другата е станало поради някои донесения, направени по странични пътища, че поменатият Петър Иванов Лудев е вършил някои злоупотреби. От предвари-

тежителни провѣрки, които кметът на София е направил лично и чрезъ свои подведомствени служебни лица, у него е залегнало подозрението, че дейността на касиера въ кланицата не е безупрѣчна, вследствие на което той е билъ премѣстенъ, както казахъ, отъ едната на другата касиерска длъжностъ. Едновременно съ това кметът на София е наредилъ часъ по-скоро да се приведатъ въ известностъ смѣнитѣ на Петъръ Ивановъ Лудевъ, като касиеръ въ кланицата, въ резултатъ на което се е установило, че той не може да се отчете съ една сума отъ около 600 хиляди лева. Вследствие на това веднага, на 23 юний 1933 г., е издадена заповѣдъ за уволнението на Петъръ Ивановъ Лудевъ и е наредено още същия день да се произведе финансова ревизия, а провинениятъ да се предаде на съдебните власти. Тази финансова ревизия е била произведена отъ двамата финансови инспектори Иванъ Андреевъ и Димитъръ Беровъ отъ 5 августъ до 11 ноември 1933 г. Тя вече съ представили ревизионния си актъ, въ заключението на който е казано, че бившиятъ касиеръ Лудевъ „се задължава за злоупотребление — отклоняване непрекъснато и систематически на суми отъ повѣрената му каса и ощетяване на общината чрезъ несъбиране дължими ней суми — въ размѣръ 610.636 л. и за лихви върху тази сума за до 1 октомври 1933 г. въ размѣръ на 50.557 л.“.

Азъ благодаря на народния представителъ г. Пждаревъ, че той има добрината да направи питане по този въпросъ, защото се касае за единъ важенъ случай въ общинското самоуправление на Столицата, отъ който случай, очевидно, цялото общество се интересува, а заедно съ него, естествено, и народното представителство. Обаче колкото и да е явно доброжелателството въ случая на г. Пждаревъ, споредъ мене това питане е неправилно построено съ огледъ на отговорността. Не е вѣрно, че този кандидатъ за касиеръ на кланицата, съгласно чл. 276 отъ правилника за приложение на закона за Столичната община, е трѣвало да бѣде представенъ за назначение отъ началника на касовото отдѣление на общината, защото въпросниятъ правилникъ не е вече въ сила. Твърдението на г. Пждаревъ би било вѣрно, ако законътъ за Столичната община отъ 13 май 1922 г. бѣше още въ сила, следователно — и правилникътъ за приложение му, утвърденъ съ указъ № 573 отъ 17 октомври 1922 г. Обаче, както знаете, законътъ за Столичната община отъ 1922 г. отдавна вече не е въ сила, а презъ 1932 г. се издаде новиятъ законъ за Столичната община, който съдържа нови постановления, и отмиа всички по-ранши законоположения, въ това число и правилника отъ 1922 г. Но и при хипотезата, че е въ сила чл. 276 отъ правилника за прилагане на закона за Столичната община и презъ 1932 г., пакъ изводътъ на г. Пждаревъ за нѣкаква формална нередовностъ по назначението на този касиеръ въ кланицата е неправилна. Защото въ чл. 19 на новия законъ за Столичната община отъ 1932 г. е казано, че кметътъ е лицето, което назначава и уволнява общинските служители, като се спазватъ постановленията на чл. 23, 105 и 106 отъ закона за градските общини, досежно назначението и уволнението на бирничитѣ, контролоритѣ и техничѣ помощници, както и началничитѣ на техническите служби при общината. А по отношение на санитарните служители се спазватъ и наредбитѣ на закона за народното здраве. Следователно, даже ако правилникътъ бѣше още въ сила, по силата на изричното постановление на действащия законъ за Софийската градска община, за да бѣде назначенъ нѣкой за касиеръ на кланицата, трѣба да бѣде назначенъ отъ кмета и то при спазване условията, изрично посочени въ цитиранитѣ вече членове 23, 105 и 106 отъ закона за градските общини. При тази категоричностъ въ постановленията на чл. 19, пунктъ 5 отъ действащия законъ за градските общини се изисква, този, който ще бѣде назначенъ отъ кмета, да отговаря на установения отъ закона цензъ за касиеръ. Респективното лице е отговаряло напълно на ценза. Никакво възражение по отношение качествата му като човѣкъ, който може да заема касиерската длъжностъ, не може да се направи — и г. Пждаревъ не прави такова възражение — затова, защото той е ималъ необходимия образователенъ или необходимия служебенъ цензъ за случая, както постановяватъ цитиранитѣ вече членове отъ закона за градските общини.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Служебенъ цензъ има ли?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Сигурно е ималъ.

И. Драгойски (д): Щомъ като има образователенъ цензъ, не е нужно да има и служебенъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Какъвто цензъ се изисква споредъ закона, той го е ималъ. Азъ трѣба да кажа, че пропуснахъ да попитамъ какъвъ точно е цензътъ му, но запитахъ устно г. кмета, и той ми заяви, че лицето притежава необходимия цензъ. И г. Пждаревъ не направи възражение за ценза. Обаче г. Пждаревъ събралъ сведения, какъ е препоръчанъ касиерътъ. Той е представилъ свидетелства за благонадеждностъ, че не е осжжданъ и пр. Впрочемъ, по-рано той е билъ монахъ, напусналъ е монашеството и, понеже е ималъ необходимия цензъ, станалъ е касиеръ на кланицата. Обаче г. Пждаревъ прави възражения или, по-право, съобщава, че той билъ назначенъ по лицепритие, защото ходатайствували за него нѣкакви частни секретари — на министъръ-председателя и на тогавашния председател на седмочленката въ София. Азъ не зная кой е ходатайствувалъ, и това не ме интересува. Защото и г. Пждаревъ, и народното представителство знаятъ, че за всички лица може да има разни ходатайства. За да може да се назначи, обаче, едно лице, то трѣба да стоговаря на искания цензъ, да не е осжждано, да е благонадеждно, да не е установено, че води пороченъ животъ и т. н. Въ такъвъ случай всѣко лице може да бѣде назначено на длъжностъ, независимо отъ това, дали е препоръчано отъ този или оный. Въ всѣки случай нито знамъ, нито е интересно, дали е далъ нѣкой препоръка за това лице, което отговаря на ценза. Важното е въ случая, че то е назначено при спазване на закона относително ценза.

Така назначениятъ касиеръ на Софийската кланица е почналъ да работи.

Безспорно, отъ значение е да се поиска въ такъвъ случай мнението на завеждащия главната служба, на началника на отдѣлението — добре е. Макаръ че законътъ не повелява единъ кметъ или председател на седмочленка да иска въ всички случаи мнението на началника на съответната служба относително назначението, добре е винаги — признавамъ това — да се иска предварително мнението на началника, което има повече съвещателенъ характеръ, като едно мнение относително моралния ликъ на лицето-кандидатъ. Естествено, въ такъвъ случай може много добре да се упражни правото на назначаване. Въ настоящия случай, обаче, г. г. народни представители, азъ трѣба да кажа, че тъкмо най-малка гаранция за доброто назначаване на единъ човѣкъ на такова едно отговорно мѣсто би могла да произлѣзе отъ мнението на г. началника на касовото отдѣление при Столичната община, затова защото този началникъ досега въ Софийската община има непрепоръчително минало. Установено е за новата управа на Софийската градска община, че този началникъ е назначавалъ въ касовото отдѣление винаги свои близки и далечни роднини. Така въ касовото отдѣление сегашниятъ кметъ на Столицата е намѣрилъ на служба следнитѣ сродници на общинския бирникъ: 1. Богданъ Въжаровъ, неговъ синъ, финансовъ приставъ при касовото отдѣление; 2. Александъръ Филиповъ, неговъ зетъ; 3. Иванъ Стефановъ, неговъ пръвъ братовчедъ, помощникъ-бирникъ; 4. Ради Димовъ, неговъ много близъкъ и съгражданинъ отъ Котелъ; 5. Елена Игнатова, книговодителка въ касовото отдѣление, жена на Ради Димовъ.

Презъ 1924/1925 г. Димо Ивановъ, баща на Ради Димовъ, въ качеството му на касиеръ при I районно кметство, е ималъ дефицитъ отъ 50.000 л. Отговорността по този дефицитъ е била потулена вследствие постъпкитѣ и съдействието на главния касиеръ Петъръ Въжаровъ.

Отъ тѣзи данни е явно, че най-малка гаранция за добра препоръка при назначаването на нѣкой кандидатъ на служба въ касовото отдѣление е могла да се даде отъ заварения началникъ на касовото отдѣление.

Що се отнася до Петъръ Ивановъ Лудевъ, не е вѣрно, че той е членъ на Демократическата партия.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Не.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Да не би да се мисли, че той е членъ на Демократическата партия! Споредъ сведенията ми, въобще не е никакъвъ партизанинъ. Същиятъ до началото на 1932 г. е билъ духовно лице, монахъ, и като такъвъ не е могълъ да се занимава съ политическа дейностъ.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Тѣзи, които сж го назначили, сж демократи.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въ случая нѣма партизански апетити, нѣма партизанско препоръчване; улучили сме се при назначението на човѣкъ, който не се е занимавалъ съ партизанство. Може би, ако бѣше малко замѣсенъ въ партизанство, щѣше да бѣде и по-изпитанъ. Но

този човѣкъ е бил монахъ, дошелъ отъ духовния животъ и веднага станалъ касиеръ и направилъ туй, което е сега предметъ на питането. (Оживление върѣдъ лѣвицата)

Ц. Бърляновъ (д. сг. Ц): А бе, и Гичевъ е семинаристъ, ама излѣзе изпеченъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въ случая, г. г. народни представители, не може да се смѣта, че началникътъ на касовото отдѣление има нѣкакво си особено право, единъ видъ привилегия, непременно той да препорѣчва лицата, които ще трѣбва да бѣдатъ назначени въ касовото отдѣление, както обяснихъ, поради изричната разпорѣба на закона за Софийската градска община.

Ревизионниятъ актъ, който е съставенъ на 11 ноември и който начита касиера на клиниката, констатира, че престѣплението на Лудевъ е било възможно, че не е било разкрито още въ самото начало, а е траяло приблизително една година, понеже поменатиятъ не е упражнявалъ никакъвъ контролъ надъ касата на П. Ивановъ, че разкриването на злоупотрѣблението въ касата на клиниката се дължи, както азъ намерихъ, изключително на инициативата на кмета. И за да установя всичкото това, азъ трѣбва да цитирамъ пасажъ отъ ревизионния актъ.

Въ ревизионния актъ се казва: (Чете) „Главниятъ касиеръ П. Вжжаровъ е търпѣлъ на служба П. Ивановъ въ отдѣлението си цѣла година. Презъ това време той не е донесълъ на г. кмета, че последниятъ върши нѣкакви злоупотрѣбления и нередовности. Не му е правилъ каквато и да било ревизия, нито е поискалъ да му бѣде направена такава отъ държавната контрола при общината или други контролни институти“ — листъ 22-а на ревизионния актъ. „Извършенитъ отъ П. Ивановъ злоупотрѣбления сѣ били разкрити само поради неговото премѣстване на друга длъжностъ по нареждане на г. столичния кметъ, следъ като на последния е било донесено, че поменатиятъ касиеръ върши нѣкакви злоупотрѣбления. Едва следъ премѣстването му, главниятъ касиеръ П. Вжжаровъ е съставилъ актъ, съ който е само регистриралъ систематично извършванитъ отъ П. Ивановъ, въ продължение на една година, злоупотрѣбления“ — листъ 24-а на ревизионния актъ. „Главниятъ касиеръ П. Вжжаровъ твърди въ обясненията си, че въ неговото отдѣление всички работи се вършели на гише и че нѣмалъ възможностъ да упражнява контролъ върху отчетниците си на самото мѣсто. Достатъчно е било да упражнява контролъ върху смѣтките на бившия касиеръ при клиниката П. Ивановъ, така както го упражнява сега върху неговия замѣстникъ — Авгарски, а при съмнение е могълъ да поиска да се извърши обстоятелствена ревизия отъ държавната контрола на самото мѣсто, за да изгълни най-ефикасно задълженията и правата си по чл. 340 отъ правилника за градскитъ общини и да предотврати систематично вършенитъ въ продължение на една година злоупотрѣбления“ — листъ 129 на заключението къмъ ревизионния актъ.

Въ заключение г. г. финансовитъ инспектори, опредѣляйки отговорноститъ на главния касиеръ — бирникътъ на Столичната община П. Ив. Вжжаровъ, казватъ: „Поради това намираме, че главниятъ касиеръ — бирникътъ на Столичната община П. Ив. Вжжаровъ, е проявилъ небрежностъ при упражняването отъ него контролъ върху подведомствения му касиеръ при клиниката П. Ивановъ, съ което му е далъ възможностъ систематически да присвоява, въ продължение на една година, части отъ събираниитъ отъ него общински приходи“ — листъ 129-а на заключението къмъ ревизионния актъ.

Както виждате, г. г. народни представители, нормално е билъ назначенъ единъ човѣкъ, редовно е трѣбвало да си извършва своята служба подъ контрола на своя главенъ, прѣкъ началникъ, обаче, благодарение нехайството на този именно началникъ, който е трѣбвало да упражнява непосредствения контролъ, назначението е могълъ въ продължение на 11 месеца да върши тия злоупотрѣбления, безъ да могатъ да бѣдатъ тѣ разкрити. Вне виждате, че тѣ сѣ били разкрити само благодарение намѣсата на кмета, който най-напредъ самъ е провървилъ и следъ туй е предизвикалъ финансовата ревизия.

Г. Говедаровъ (д. сг.): Какво е направено по поводъ нехайството на началника?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: По отношение на този началникъ на касовото отдѣление г. кметътъ издаде заповѣдъ № 4589, отъ 24 августъ 1933 г. за уволнението му въ интереса на службата и я представи на менъ за утвърждение. Азъ не можахъ да я утвърдя, въпрѣки това, че считахъ, че има мотиви. Мотивътъ на кмета още въ августъ месецъ бѣше, че този началникъ на касовото

отдѣление е недостоеенъ за това мѣсто, което заема. Обаче азъ, който трѣбва да спазвамъ закона, не можехъ да игнорирамъ постановлението на чл. 105 отъ закона за градскитъ общини, който изисква, че, за да бѣде единъ бирникъ отстраненъ, да бѣде уволненъ, трѣбва непременно да има единъ ревизионенъ актъ отъ финансовъ инспекторъ, трѣбва да има ревизия. И поради това, че нѣмаше такъвъ ревизионенъ актъ, азъ не утвърдихъ заповѣдта. Както виждате, кметътъ е билъ много по-ревностенъ, обаче азъ като човѣкъ, който трѣбва да спазва закона, навремето не утвърдихъ заповѣдта.

Ревизионниятъ актъ установява сега, че, на първо мѣсто, виновенъ, за да станатъ тѣзи злоупотрѣбления, е посочениятъ вече началникъ на касовото отдѣление П. Вжжаровъ, на служба отъ 1915 г. и досега — заваренъ е. Още не ми е представена заповѣдта за неговото уволнение, макаръ вече, съгласно чл. 105 отъ закона за градскитъ общини, да може да бѣде уволненъ. Азъ казахъ на г. кмета, че не мога да утвърдя старата заповѣдъ за уволнението на Вжжаровъ, която не съмъ утвърдилъ порано, и че трѣбва да ми се представи нова. Съобщиха ми, че вече сѣ приготвили заповѣдта. На второ мѣсто, виновенъ за злоупотрѣблението е Диаманди Мишайковъ, бившъ началникъ на финансовото отдѣление, на служба отъ 1927 г., отъ времето на Сговора, до 15 септември 1932 г. И на трето мѣсто — Димитъръ Коларовъ, бившъ помощникъ-държавенъ контролѣръ, на служба отъ 1928 г. до 31 юлий 1933 г. И най-сетне — Христо Милановъ, помощникъ-бирникъ, на служба отъ 1911 г.

Споредъ ревизионния актъ и заключението на г. г. финансовитъ инспектори, бездействието и немарливостта на всички тѣзи контролни органи и длъжностни лица сѣ способствували въ най-голяма степенъ да се създаде онази обстановка, при която е станало възможно и лесно извършимо тъй дълго продължаваното престѣпление на П. Ив. Лудевъ.

Днесъ, г. г. народни представители, трѣбва да отбележа, че въ общината съществува едно желание за ефикасенъ контролъ и благодарение наблюдателността на г. кмета, неотдавна се разкри една друга фалшификация, съ безспорна отговорностъ кучета, една фалшификация, която сяко ошетава или можеше да ошети общинската каса съ граматни срѣдства. Обаче това престѣпление, за което се отнася питането на г. Пждаревъ, е констатирано отъ единъ новоназначенъ, действително, обаче то е станало възможно само поради това, че началникътъ на касовото отдѣление, заваренъ на служба отъ миналия режимъ, съ съдействието на още други трима—четирма, сяко заварени на служба отъ миналия режимъ, не сѣ изгълнили своя дългъ да контролиратъ. Само за това той е могълъ да злоупотрѣби тази сума, както установяватъ това г. г. инспекторитъ.

Ето защо, на питанието на г. Пждаревъ азъ отговарямъ, че това ми е известно, че мѣрки сѣ взети, че той, който е извършилъ това злоупотрѣбление, е предаденъ вече на съдъ и ще бѣде съденъ и углавно, и граждански, че въ случая нѣма никаква отговорностъ бившиятъ председател на Столичната седмочленна комисиия затова, защото той е спазилъ напълно закона при назначаването на това лице, тъй като то е отговаряло на ценза, който се е изисквалъ за тая длъжностъ, и не може да се говори за нѣкаква материална отговорностъ на бившия председател на седмочленката. У него нѣма никаква вина. Той е действувалъ съобразно закона, но се е натъкналъ ненадейно на едно лице съ престѣпни наклонности, което лице е могло да прояви тѣзи си наклонности само благодарение небдителността на неговитъ непосредствени контролни началници, които не сѣ изгълнили своя дългъ. Лицата, които сѣ визирирани въ ревизионния актъ, ще бѣдатъ сяко, по надлежния редъ, предадени на съдъ и ще понесатъ и тѣ своята отговорностъ.

Председателътъ: Има думата народниятъ представител г. Никола Пждаревъ.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Г. г. народни представители! За голямо съжаление, не мога да бѣда доволенъ отъ отговора на г. министра по следнитъ съображения. Преди всичко, неговиятъ отговоръ не бѣше пълненъ. Това, което той ни изложи, разкрива нѣща, които още повече могатъ да смутятъ и васъ, и менъ, и гражданството. Г. министърътъ, търсейки гражданска или углавна отговорностъ, счита, че такава отговорностъ въ случая нѣма. Съ питането си, обаче, азъ не целѣхъ да повдигна този въпросъ. Ние тукъ не можемъ да установяваме отговорноститъ, но можемъ да искаме да се направи отъ управлението възможното, щото ония, които могатъ да констатируютъ отговорноститъ въ случая, да бѣдатъ сезирани.

Ж. Маджаровъ (з): Прокурорътъ е сезиранъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Сезирани сж всички, които трѣбва. Прокурорътъ е сезиранъ. Въ какво е непъленъ отговорътъ ми, г. Пждаревъ? Кажете!

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Г. г. народни представители! Преди всичко г. министърътъ констатира, че до м. августъ въ Столичната община касовата служба е била завеждана отъ това лице, което, споредъ мене и споредъ мнението на ревизора, се е отнасяло твърде небрежно къмъ своята служба.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Не е вѣрно това.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Но г. министърътъ като че иска да каже, че отговорността не е на лицето, което азъ виждамъ въ питането си, а на други лица. Г. г. народни представители! Вижда се, че тукъ има отговорности понесени и отговорности едва сега констатирани, следъ като въ продължение на година, на година и половина тамъ сж продължавали едни порядки, които сж дали възможностъ по такъвъ начинъ да се действуватъ отъ лица недобросъвестни и да се накръняватъ интереситъ на общината. А по мое разбиране, задачата на г. министъра бѣше по-друга: не да намира, че е приложенъ законътъ при назначаването на тоя касиеръ, но да разбере, че ако така се тълкува тоя законъ, вмѣсто да се поправа положението въ Софийската община, то се влошава. Ако началникитъ на службитъ не могатъ да гарантиратъ за лицата, на които е възложено да опериратъ съ пари, или съ счетоводството въ касовата служба, ако г. министърътъ смѣта, че по такъвъ начинъ може да се урежда Софийската община, азъ му предвещавамъ за въ бъдеще много такива случаи като тоя. Знае се, че кметътъ — не новиятъ, не сегашниятъ кметъ, но тогавашниятъ председателъ на седмочленката — по давление, по ходатайство, по настояване на неговия частенъ секретаръ и на частния секретаръ на г. министър-председателя е назначилъ това лице. Това, г. министре, личи отъ даннитъ по углавното дѣло. Това сж обясненията на самитъ частни секретари — по тѣхно настояване е назначено това лице. И безспорно е, че кметътъ всѣкога ще попадне въ грѣшка, ако той назначава касиери, безъ да пита своитъ финансови съветници.

Азъ не смѣтахъ, че може да се поддържа отъ г. министъра, какво сж новия законъ за Столичната община се отмѣняватъ нѣкои постановления, които сж необходими за една селска община, за единъ малкъ градъ, а още повече за София, и да мисли, че въ Софийската община може да не се пита началника на касовата служба, когато ще му се назначаватъ помощници, за да може той правилно да изпълнява службата.

Дали има отговорности началникътъ на касовата служба или нѣма, азъ моля това да се провѣри, и ако има, да си понесе отговорността за проявената небрежност. Защото, г. г. народни представители, трѣбва да признаете, че касовата служба на Софийската община е много по-голяма отъ службата на единъ началникъ на което и да е бюджетно-контролно отдѣление въ нашитъ министерства, и ако тя не бѣде добре уредена и правилно отправена, бѣдете увѣрени че интереситъ на софийското гражданство, а и на самата община, ще бѣдатъ поставени всѣкога на рискъ.

Ето защо азъ не съмъ доволенъ отъ отговора на г. министъра, който намира, какво постановленията на закона за Столичната община даватъ право на кмета да назначава за касиеръ когото и да е, безъ да иска поне мнението на началника на финансовата служба. Ако това постановява новиятъ законъ, г. министре, азъ Ви моля: бързайте да го поправите, защото въ такъвъ хаосъ не можете да оставите Столичната община.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Кое да поправа?

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Че кметътъ може да назначава чиновници въ касовата служба, безъ да иска мнението на началника на касовата служба. Ако новиятъ законъ му дава това право, моля Ви, побързайте да допълните новия законъ, защото наистина се излагатъ на рискъ интереситъ на Софийската община. Но азъ не смѣтамъ, че има такова постановление въ закона или правилника, и бихъ молилъ г. министъра на вътрешнитъ работи да се позамисли върху този начинъ на защита на едно положение, защото тукъ вече той поема отговорността за онова, което става долу, защото управлява държавата съ едни закони, които даватъ възможностъ по такъвъ начинъ да се оцѣтяватъ интереситъ на Софийската община.

Г. г. народни представители! Азъ ще трѣбва да привлѣка вниманието ви на това, че въ продължение на една година е могло да се вършатъ разни злоупотѣблени въ кланицата, безъ формалноститъ по контролата да бѣдатъ упражнявани, за да не се дава възможностъ по такъвъ начинъ да се оцѣтятъ общинскитъ интереси. Една година е продължавало това и едва когато новиятъ кметъ — замѣстникътъ на председателя на седмочленката — който вѣроятно съ малко по-други очи е гледалъ на работата си и съ малко по-другъ ищахъ е желалъ да върши работата си, по странични слухове е доловилъ за това, чакъ тогава е била наредена провѣрка. Въ сведенията, които сж събрани по дѣлото, по което е даденъ подъ сѣдъ този провиненъ, се говори, че всички сж имали възможностъ да видятъ какъ разгулно е живѣлъ този господинъ. Г. министре! Въ обвинителния актъ се казва, че той надлъжъ и наширъ въ България се разхождалъ съ автомобилъ, придруженъ често пѣти отъ секретаря на министъра и никой не е можалъ да види разгулния животъ на този човѣкъ, за да предотврати оцѣтяването на общинската каса съ 600 000 л. Ако по такъвъ начинъ, г. г. народни представители, се упражнява контролата върху Софийската община, азъ смѣтамъ, че г. министърътъ ще трѣбва малко повече да се загрижи, за да се въведе единъ по-сериозенъ редъ, за да не могатъ въ бъдеще да ставатъ такива нѣща.

Нѣкой отъ болшинството: Това е ново питане. Вие от-ново ли развивате питането си?

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Начинътъ, по който г. министърътъ смѣта, че може да защити това положение, е може би благороденъ — не желае да излага издигнати хора въ нашия политически животъ — но той е пакостенъ, затова защото отваря вратитъ на други, които ще си кажатъ: „Министърътъ ще ни защити, поне политически че ни очисти, а по-нататъкъ другитъ отговорности ще видимъ какъ ще понесемъ“.

Ето защо азъ не съмъ доволенъ отъ отговора на г. министъра.

Председателътъ: Има думата г. министърътъ на вътрешнитъ работи.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Азъ съжалявамъ, че г. Пждаревъ игнорира всичко онова, което му казахъ, и приповтаря питането си, безъ да има основание да прави всички тия твърдения. На г. Пждаревъ стана ясно, пѣкъ и на цѣлото народно представителство трѣбва да е ясно, че е разкрита една корупция, благодарение на новия режимъ. Тази корупция се е поддържала въ общината отъ ваши хора, хора на бившия режимъ, които до този моментъ сж задържани тамъ.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Нѣма „наши“ и „ваши“, г. министре.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Споредъ ревизионния актъ, 5 души сж замѣсени въ това престѣпление, отъ които четирима сж отъ бившия режимъ. И ако Вие сега давате вѣра на тѣзи, които сж заинтересувани да атакуватъ председателя на седмочленката, . . .

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Не.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: . . . затова защото е назначилъ единъ човѣкъ, за когото не е могълъ да предполога, че е престѣпникъ, и ако той, председателътъ на седмочленката, не е билъ длъжностно лице, което да прави непосредственъ контролъ, а този, който ви информира, г. Вжжаровъ, и неговитъ съучастници въ корупцията, които сж дадени подъ сѣдъ вече, . . .

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Нито познавамъ Вжжаровъ, нито съмъ го виждалъ, нито знамъ кой е.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: . . . тогава азъ не мога, освенъ да изкажа своето съжаление, че Вие по такъвъ начинъ изпълнявате тукъ Вашия депутатски дългъ.

Вие ме обвинявате защо не съмъ уволнилъ Вжжаровъ, началникътъ на касовата служба въ Софийската община още на м. августъ.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Не съмъ казалъ това.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ Ви отговарямъ: на м. августъ т. г. мене ми се представи отъ общинската

управа една заповѣдъ за неговото уволнение, защото днешната общинска управа не се носи съ тѣзи понятия, съ каквито мнозина по-рано сѣ носили въ общината, за да търпятъ на служба лица, които вършатъ корупция и злоупотрѣбления. Това е единъ човѣкъ, който си е забравилъ длъжността, който върши злоупотрѣбления, отъ една страна, отъ друга страна, назначава всичките си роднини и не изпълнява обязаностите си на контролоръ. Днешната властъ е искала да се отърве отъ Вжжаровъ. Когато ми представиха обвинителния актъ по дѣлото на този касиеръ като основание да утвърдя заповѣдта за уволнението на г. Вжжаровъ, тогава г. Вжжаровъ ми препрати едно писмо — ако се не лъжа на прокурора — въ което се казва, че обвинения срещу него нѣма. И понеже чл. 105 казва, че трѣбва да има ревизия на финансови инспектори, азъ не можехъ да го уволня. Днесъ той вече може да бѣде уволненъ. Какво искате Вие по-нататъкъ? Единъ председателъ на седмочленката, единъ кметъ назначилъ едно лице, за което нѣма никакви сведения. Но, казва се, той гуляелъ. Съ кого? Съ нѣкакъвъ частенъ секретаръ. Че какво като е гуляелъ? Това основание ли е? Но виждате, че следъ като служи 5—6 месеца кметътъ го махна. Преди финансовата ревизия да констатира това злоупотрѣбление, кметътъ го открива и махна провинения чиновникъ. И вие идете да казвате, че днешниятъ режимъ на Народния блокъ въ Столичната община е режимъ партизански, режимъ на корупция! Тѣкмо обратното: ние се боримъ противъ корупцията и противъ лошите прояви на партизанството и гледаме да защищаемъ интересите на Софийската община. Днесъ въ Софийската община има може-би най-малко корупция. Всѣки, който е назначенъ, може да извърши злоупотрѣбления.

Н. Пждаревъ (д. сг. II): Защо вмѣсвате партизанство въ въпроси, които нѣматъ партизански характеръ?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ако попитате вашитѣ патрони въ партията ви, когато сѣ били управници, какви хора сѣ назначавали и между тѣхъ не е ли имало нѣкои злоупотрѣбители, тѣ ще признаятъ, че човѣкъ може да назначи одного, за когото нѣма основание да подозира, че ще върши престѣпления. Това не е вина. Ако можехме да гледаме въ душата на всѣкого одного, нѣмаше да бѣдатъ назначавани злоупотрѣбители.

Н. Пждаревъ (д. сг. II): Азъ нѣмамъ патрони, г. министре, нито съмъ ималъ такива и моля да бѣдете малко по-внимателни въ изразите си.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въ всѣки случай и Вашитѣ другари, които сѣ били управници на България, и тѣ сѣ назначавали такива хора.

Н. Пждаревъ (д. сг. II): И тѣхъ съмъ атакувалъ, когато съмъ виждалъ, че има нередовности.

Председателътъ: (Звъни)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие сте старъ парламентаренъ деецъ. Вие познавате и мене, и азъ познавамъ Васъ; Вие познавате тия, които сѣ въ общината и знаете духа на днешното упование много добре. Когато обвинявате, говорете за нѣща действителни, за нѣща основателни. Но да искате, щото председателътъ на седмочленката да бѣде нѣкакъвъ вездесѣщъ духъ, който трѣбва да прониква въ душата на всѣки кандидатъ преди да бѣде назначенъ за общински чиновникъ, за да предотврати извършването на бѣдещо престѣпление, и да търсете отговорностъ отъ мене, позволете да Ви кажа, че това е много несериозно и много смѣшно. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Н. Пждаревъ (д. сг. II): Добре. Щомъ като Вие, като министъръ, смѣтате, че работитѣ могатъ да върватъ по този редъ, азъ ви предвещавамъ, че ще станатъ повече злоупотрѣбления.

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Джанкардашлийски да развие своето питане за фонда „Анхилалски солници“.

Д. Джанкардашлийски (нац. л. II): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Преди да пристѣпя къмъ развие на питането, което съмъ отправилъ къмъ г. министра на финансите, азъ се считамъ задълженъ да дамъ предварителни пояснения и следъ това да пристѣпя къмъ сжщността на самото питане, тѣй като характерътъ на

моего питане е отъ такова естество, че се нуждае да дамъ тия предварителни пояснения.

Председателътъ: Въ не повече отъ четвъртъ часъ.

Д. Джанкардашлийски (нац. л. II): Г. г. народни представители! Градътъ Анхилало географически е разположенъ на българския черноморски брѣгъ, на единъ полуостровъ, който е бивалъ застрашаванъ всѣкога отъ морскитѣ стихии. Като така, още въ турско време властите сѣ вземали мѣрки да укрепяватъ града чрезъ стобори, останки отъ които сжществуватъ още. Следъ освобождението сдружението на анхилалскитѣ солари е поддържало тия стобори, за да запази солницитѣ и града отъ морскитѣ стихии. Обаче въ 1915 г. на 14 и 15 февруарий, когато имаше много силни морски стихии, тѣзи стобори се оказаха слаби да защитятъ града, и морскитѣ води залѣха тогава солницитѣ и долната частъ, низката частъ на града съ единъ метъръ вода. Натѣлиха се къщи, изселиха се граждани и т. н. При това положение анхилалски бидоха принудени да искатъ отъ тогаванното правителство помощъ, за да могатъ да бѣдатъ набързо укрепени и защитени брѣговетѣ срещу морскитѣ вълни, тѣй като стихията бѣше си направила вече пътъ и имаше опасностъ втори пътъ да се залѣе града. Навремето покойниятъ министъръ на земледѣлието д-ръ Динчевъ даде една помощъ отъ фонда за залесяване и укрепяване. По-после, следъ като се направи една анкета отъ компетентни лица, каквито бѣха началникътъ на Водното отдѣление при Министерството на земледѣлието и други лица отъ Дирекцията на постройките при Министерството на желѣзницитѣ, които лица намѣриха, че за да бѣдатъ защитени ефикасно градътъ и солницитѣ, ще трѣбватъ много срдѣства, каквито държавата не е въ състояние да даде, анхилалскитѣ солари бидоха помолени да дадатъ нѣщо въ натура, за да се образува единъ фондъ. И съ сѣдмо постановление на Министерския съветъ, отъ 21 февруарий 1915 г., се образува фондътъ „Анхилалски солници“, който да служи изключително за укрепяването на града и солницитѣ край гр. Анхилало. Този фондъ се образува отъ една такса, плащана въ натура — 15% отъ произведеното количество солъ. Отъ 1915 г. до днесъ този фондъ е стигналъ надъ 12.000.000 л., отъ които сѣ похарчили около 6.500.000 л. за укрепяване, 3.500.000 л. за постройка на складъ за солъ и миналата година на 25 декември съ Министерско постановление Министерскиятъ съветъ взема 2.000.000 л. за изплащане на чиновническитѣ заплати. Следъ това този фондъ остана съ налични срдѣства само отъ 173.000 л., ако се не лъжа.

Г. г. народни представители! До м. априлъ т. г. фондътъ се управляваше отъ Министерството на желѣзницитѣ; срдѣствата се събираха отъ Министерството на финансите, а се изразходваха отъ това на желѣзницитѣ, респ. отъ Дирекцията за постройка на желѣзницитѣ. Отъ 13 априлъ т. г. този фондъ мина съ законъ, не съ Министерско постановление, къмъ Министерството на финансите. Това стана съ закона за измѣнение и допълнение на закона за акцизитѣ. Приходътъ на фонда биде намаленъ: 10% отъ произведеното количество солъ за самия фондъ и 2% за фира или всичко 12%.

Г. г. народни представители! Когато това стана, ние всички вървахме, че г. министърътъ на финансите поемайки фонда въ своитѣ ръце, наистина ще се погрижи за неговото по-правилно изразходване, въ смисълъ, да не се изразходватъ срдѣствата му за други цели. Смѣтахме сжщо така, че фондътъ, нѣма съмнение, ще се харчи тѣй, както законътъ повелява, по решение на Анхилалския общински съветъ и солната кооперация въ гр. Анхилало. Но, г. г. народни представители, за мое и на всички граждани въ Анхилало съжаление, трѣбва да ви кажа, че голѣма пакостъ ни нанесе органиътъ на Министерството на финансите. И азъ съжалявамъ твърде много, че въ този моментъ трѣбва да държа министра на финансите отговоренъ за бездействието и калпазанлъцитѣ на неговитѣ чиновници.

Г. г. народни представители! Законътъ за измѣнение и допълнение на закона за акцизитѣ е отъ 13 априлъ т. г. и е публикуванъ въ бр. 10 на „Държавенъ вестникъ“. Оттогава до 30 юлий органиътъ на г. министра на финансите не помислиха, въпреки многократнитѣ ми настоявания, да направятъ нѣщо относно прехвърлянето на фонда. Чакъ на 31 юлий — както казахъ, следъ многократнитѣ мои настоявания — тѣ се обръщатъ къмъ Дирекцията на желѣзницитѣ да потърсятъ вече смѣтка за прехвърляне на фонда. Трѣбва да кажа, пакъ съ съжаление, че тѣ само сж отправили официални писма до Българската централна кооперативна банка, до Българската земледѣлска банка и до Българската народна банка, да питатъ, какви срдѣства имали отъ фонда и искатъ да ги прехвърлятъ къмъ тѣхъ, безъ да се интересуватъ по-нататъкъ да защитатъ поне

своите органи въ Анхиало, какъ и къде се прашатъ събраните суми отъ продажбата на фондовата солъ. И, най-сетне, трѣбваше единъ денъ азъ да отида при г. началника на отдѣлението за акцизитъ — този „компетентенъ“ строителъ по укрепяването на нашия градъ — и предъ него да взема телефона му, да потърся директора на Софийския клонъ на Българската чуждестранна банка и да го попитамъ съ колко хиляди лева разполага фондътъ, та чакъ тогава да ми кажатъ, че фондътъ разполага съ 173.000 л. Ето доколко тѣзи хора сѣ се интересували, г. г. народни представители, отъ възложената имъ по законъ работа!

Н. Падаревъ (д. сг. Ц): Кой е тоя компетентенъ строителъ?

Д. Джанкардашлийски (нац. л. П): Началникътъ на отдѣлението за акцизитъ.

Н. Падаревъ (д. сг. Ц): Той ли е компетентниятъ?

Д. Джанкардашлийски (нац. л. П): Той е компетентниятъ! — Г. г. народни представители! Не желая да ви чета то-нататъкъ за писмената война между началника на отдѣлението за акцизитъ и Дирекцията на постройките при Министерството на желѣзниците, отъ една страна, и, отъ друга, анхиалския акцизенъ началникъ, който е друга „не-компетентна“ личностъ.

Н. Падаревъ (д. сг. Ц): А жертвата отъ тази писмена война коя е?

Д. Джанкардашлийски (нац. л. П): Г. г. народни представители! Г. Падаревъ ме пита, кой е жертвата отъ тази писмена война? Жертва стана градътъ Анхиало поради стихията, която го сполетѣ завчера, на 28 и 29 ноемврий.

Н. Падаревъ (д. сг. Ц): Значи, на тѣзи, които водятъ войната, не имъ струва нищо!

Д. Джанкардашлийски (нац. л. П): Г. г. народни представители! То се знае, Ганю плаща, а други разпореждатъ съ него. Тѣй стана и тукъ. На 22 ноемврий азъ съмъ децозиралъ питането си, а на 28 и 29 ние видѣхме стихията. Но нека да ви прочета моето питане — стига толкова история. (Чете)

„Г. министре! Отъ 13 априлъ т. г., следъ измѣнението на закона за акцизитъ, специалниятъ фондъ „Анхиалски солници“, който служи за укрепяване на солниците и града Анхиало, мина подъ управление на Вашето министерство, като се взе отъ това на желѣзниците. Ето вече 8 месеца откакъ фондътъ е миналъ подъ управлението на Вашето министерство, всичко около укрепяването е спрѣно.

Ето защо питамъ:

1. На какво се дължи това занемаряване на работитѣ по укрепяването на солниците и града Анхиало?

2. Защо отпуснатитѣ срдѣства отъ 100.000 л. на анхиалския акцизенъ началникъ не сѣ използвани досега?

3. Защо, въпреки повеленията на закона, фондовата солъ още не е продадена и то когато въ страната нуждата отъ солъ е толкова голѣма?

4. По кой членъ отъ закона се назначаваха три пѣти голѣми комисии отъ чиновници отъ София да дохождатъ до Анхиало и какво тѣ сѣ проучвали? Или фондътъ е образуванъ не за укрепяване, а за комисии разни, и кой е виновенъ за това бездействие досега?

Ето защо азъ питамъ, известно ли Ви е всичко това, г. министре, и ако Ви е известно, какво мислите да направите съ виновниците, които саботиратъ закона, действията на министерството и излагатъ на опасности града ни, като тия отъ 1915 и 1932 г.“

Г. г. народни представители! На 1 януарий 1932 г. Анхиало бѣше сжко така наводненъ. Събориха се къщи, отвлѣкоха се имоти, пострадаха маса бѣжанци, настанени по чужди къщи и пр. И тогава дойде тукъ депутация. Плакахме предъ Министерския съветъ и бидохме удостоени съ една бърза помощъ отъ 600.000 л. отъ фонда „Обществени бедствия“. Тия срдѣства, г. г. народни представители, отпуснаха на окръжния инженеръ, защото той идва и констатира, заедно съ началника на пристанището въ Бургазъ — сега секционенъ инженеръ — всички загуби. Следъ като тѣ констатираха грамаднитѣ загуби и неотложната нужда да се укрепи градътъ, тая сума се отпусна отъ Министерството на вътрешнитѣ работи на Министерството на благоустройството.

Но, г. г. народни представители, Министерството на благоустройството, въ което работятъ все компетентни лица — инженери — счете себе си за некомпетентно, да може да прави укрепяване на морския брѣгъ, тѣй като тая работа е свършено специална и не се поддава тѣй

лесно на проучвания и наблюдения отъ когото и да било, па макаръ да бѣде той и инженеръ. Тая работа я вършатъ само инженери — специалисти по морската служба. И ето защо това министерство, заедно съ окръжния инженеръ, отказаха да получатъ сумата и помолниха Дирекцията на постройките при Министерството на желѣзниците да получи тая сума и да продължи укрепяването. Тѣй направи, г. г. народни представители, миналата година Министерството на благоустройството. А сега Министерството на финанситѣ се мъчи чрезъ акцизни началници — хора айлякчи, взети отъ бургазкитѣ кафенета и назначени — да свърши тази работа! И ние има да чакаме укрепяването на морския брѣгъ!

Ето резултатитѣ отъ една такава война, съ която азъ не ща да ви занимавамъ. Тѣ трѣбва да бѣдатъ известни на г. министра. Азъ мога само да напомня нумерата на изходящитѣ писма отъ едната и отъ другата страна, за да ги провери, ако ги нѣма.

Министъръ С. Стефановъ: Имамъ ги.

Д. Джанкардашлийски (нац. л. П): Щомъ ги имате, азъ нѣма повече да отегчавамъ нито Васъ, нито Народното събрание, да цитирамъ имена, нумера и да чета писма, защото нѣмамъ за целъ това, а да помоля г. министра да тури край на тая война тамъ, да каже на своитѣ акцизни началници и стражари да си гледатъ акцизната служба. Не трѣбва той да се оставя да го подвеждатъ — него или главния секретаръ — да назначава комисии, да ходятъ тукъ или тамъ, въпреки повеленията на закона, който не допуска никакви такива комисии, а трѣбва самъ стопанинътъ на фонда, който дава срдѣствата, да се грижи за тази работа.

Председателътъ: Времето Ви изтича, г. Джанкардашлийски.

Д. Джанкардашлийски (нац. л. П): Вземамъ си белѣжка, г. председателю. — Ето защо азъ повторно моля г. министра, като ще ми отговори, да заяви категорично, че той ще отстрани тия малчугани, за да не си играятъ съ срдѣбата на единъ градъ. И нека въ тоя моментъ тукъ азъ да изкажа моето огорчение и това на всички анхиалски граждани, безъ разлика на партийна принадлежностъ, за станалото съ насъ и за игритѣ, които се правятъ за наша смѣтка отъ разни малчугани.

Председателътъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Следъ предварителнитѣ описания, които даде г. питачътъ на положението на гр. Анхиало, той прочете четиритѣ въпроси, които ми поставя въ своето питане, а именно: на какво се дължи занемаряването на работитѣ по укрепяването около солниците и града Анхиало; защо отпуснатитѣ срдѣства отъ 100.000 л. на анхиалския акцизенъ началникъ не сѣ използвани досега; защо, въпреки повеленията на закона, фондовата солъ още не е продадена, и то когато въ страната нуждата отъ солъ е толкова голѣма, и по кой членъ отъ закона се назначаваха три пѣти голѣми комисии отъ чиновници отъ София, да дохождатъ до Анхиало и какво тѣ сѣ проучили?

Г. г. народни представители! Азъ нѣма да отрека необходимостта отъ укрепяването на града Анхиало или ония грижи, които трѣбва да бѣдатъ положени за укрепяването на терена около солниците и брѣга на морето до токова, доколкото възможноститѣ и срдѣствата позволяватъ. Но да се смѣта, че за бедствието, което оня денъ сполетѣ гр. Анхиало, вследствие бури въ Черно море, е виновна само службата по акцизитъ при Финансовото министерство или че то се дължи на безгрижието на властта, която отъ 6 месеца насамъ водѣла нѣкаква писмена война — когато фондътъ за укрепяване на анхиалскитѣ солници съществува отъ 7, 8 или 10 години — смѣтамъ, че това е много пресилено.

В. Коевски (нац. л. П): Не е пресилено.

Министъръ С. Стефановъ: Г. Коевски! Азъ казахъ, че не отричамъ значението на мѣрките, които трѣбва да се взематъ.

В. Коевски (нац. л. П): Ако се бѣха взели мѣрки, тѣзи работи нѣмаше да се случатъ.

Министъръ С. Стефановъ: Понеже само отъ 6 месеца насамъ ние упражняваме тази служба — до тазгодишния бюджетъ бѣше при Дирекцията на желѣзниците — азъ питамъ г. Коевски, който е инженеръ, ...

В. Коевски (нац. л. П): Затуй Ви апострофирамъ.

Министъръ С. Стефановъ: . . . можеше ли въ месецитъ октомврий, ноемврий и декемврий да се правятъ такива технически съоръжения, за които ми се говори? Бѣше ли възможно, даже ако имахме стотици милиона лева на разположение, тъй да укрепимъ Анхиало, че да спремъ стихийтъ, които докараха единъ метъръ вода по улицитъ?

В. Коевски (нац. л. П): Въ бюджета трѣбваше да има единъ континюитетъ. Има обща отговорностъ. Ще отговаря и Министерството на желѣзницитъ. Защо само Вашето министерство да отговаря?

Министъръ С. Стефановъ: Моля, г. Коевски, не ме пресичайте.

В. Коевски (нац. л. П): Нѣма да Ви пресичамъ.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ слушахъ съ внимание и разбирамъ смисъла на всичко.

Г. г. народни представители! Когато по-рано отъ този фондъ сѣ се похарчили толкова порядъчни милиони, около 6½ милиона лева за укрепване на Анхиало и 3½ милиона лева за укрепване на солницитъ и брѣга, азъ питамъ: защо преди 3 години, когато дойде по-голъмо бедствие за анхиалякитъ солници и за гр. Анхиало, при тия 10—11 милиона лева, похарчени за толкова години, не можахъ да спасягъ положението, а се нанесохъ толкова загуби и на солницитъ, и на града Анхиало? Това върно ли е? Ние знаемъ, че откакъ съществува Анхиало, още отъ турско време, тамъ се харчатъ срѣдства за укрепването на брѣга и, следователно, причинитъ за днешното бедствие далечъ не сѣ тѣзи, че отъ 6 месеца насамъ нищо не било направено. Да приемемъ, че нищо не е направено — и азъ съмъ съгласенъ съ г. Джанкардашлийски, че нищо не е направено, но можеше ли да се направи за 6 месеца толкова много нѣщо, че да се противопостави на последнитъ бури и стихии, които потопиха къмъ турския черноморски брѣгъ параходи и гемии, които вдигнаха нивото на Черно море по тоя брѣгъ повече отъ 1 метъръ и нанесохъ голѣми пакости? Азъ разбирамъ да бѣше ми се сложилъ въпросътъ така: г. министре на финанситъ, който вземахте този фондъ отъ желѣзницитъ и го прехвърлихте къмъ Министерството на финанситъ, защо не поставихте този фондъ на разположение за тия цели, ами го взехте за заплати на чиновницитъ? Разбирамъ така да ми се сложеше въпросътъ. Но вие знаете, г. г. народни представители, че не само този фондъ, а и други фондове се взеха, когато държавата трѣбваше да изпълни задължението си къмъ чиновницитъ. Смѣтамъ, че е излишно да обяснявамъ сега защо е трѣбвало да се взематъ фондоветъ и защо не е могло да се изплащатъ навреме заплатитъ на чиновницитъ.

Г. г. народни представители! Работата се състои въ следното. Фондътъ днесъ разполага съ около 173.000 л. Отъ 1930 г. насамъ, периодически отъ фонда сѣ вземени 3 милиона лева. И въ чл. 14 на закона за свѣрхсмѣтенъ кредитъ за 1932/1933 г. се казва, както и за суми отъ много други фондове, че тия суми отъ фонда „Анхиалякитъ солници“ се взематъ безвъзвратно, нѣма да се връщатъ, защото друго-яче не можеше. Понеже по тазгодишния бюджетъ трѣбваше да изплащаме много минали задължения, бюджетни и извънбюджетни, не можеше и тая смѣтка да бѣше уредена. Това е ясно.

По-нататкъ. Въ продължение на 12 години въ фонда сѣ събрани 11.350.000 л.

Д. Джанкардашлийски (нац. л. П): 12 милиона.

Министъръ С. Стефановъ: Всички тия пари сѣ били изхарчени за целитъ на фонда, но въпрѣки туй, преди нѣколко години въ Анхиало имахме много по-голъмо нещастие отъ това, което стана преди нѣколко дни, за което говори г. Джанкардашлийски преди малко. Ако бѣхме турили и самия фондъ на брѣга, не знаемъ дали бихме спрѣли бурята. И на ония телеграми, които дойдоха отъ Анхиало и които бѣха толкова много въ единъ и същъ день, азъ щѣхъ да отговоря: поставяме фонда на брѣга, да видимъ дали той може да спре бурята!

В. Коевски (нац. л. П): Можеше, можешъ.

Министъръ С. Стефановъ: Не можеше да се спре, г. Коевски. Вие поне сте техникъ и знаете.

В. Коевски (нац. л. П): Ако бѣхте употребили навреме срѣдствата отъ фонда, щѣхте да я спрете, но нѣма грижи. Безгрижие!

Министъръ С. Стефановъ: Ще Ви кажа, г. Коевски, че е имало грижи, и голѣми грижи, но тѣ не сѣ само за Анхиало, а за цѣла България.

В. Коевски (нац. л. П): Не съмъ съгласенъ. За тамъ нѣма грижи. Безъ грижи сте оставили тоя градъ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Отъ м. юлий тия грижи минаха къмъ Министерството на финанситъ. Оттогава тѣ не сѣ спрѣли. Трѣбваше най-напредъ да се проучи положението, защото за министерството това бѣше нова работа. Азъ не знамъ какъвъ другъ може да бѣде редътъ, по който едно учреждение, преди да пристѣпи къмъ известни разходи, които не сѣ строго установени и трѣбва да се установятъ, освенъ чрезъ комисии. Нѣма да отида лично азъ, а ще делегирамъ лица, които да отидатъ на самото мѣсто да видятъ какъ да се почне работата. Този е редътъ. Понеже тази служба отъ това лѣто мина къмъ Министерството на финанситъ, назначихме три комисии подъ редъ — това е върно. Но тѣ не струватъ никакви милиони. Едната струва 1.592 л., а другитъ две — около 4 хиляди и нѣколко лева. Това сѣ всичкитъ пари, похарчени за комисии. Не знамъ въ кое наше ведомство не се харчатъ пари за комисии. Ако щете, г. г. инженеритъ взематъ най-много пари отъ комисийтъ. Понѣкога тѣ си създаватъ повечко командировки въ комисии, за да взематъ нѣкой левъ командировачни. Вие, г. Коевски, сте билъ въ Дирекцията на желѣзницитъ и знаете тая работа.

В. Коевски (нац. л. П): Излишни командировки не сме си създавали, г. министре. Азъ протестирамъ! Нито инженери, нито чиновници сѣ били въ излишни командировки.

Председателътъ: (Звъни)

Министъръ С. Стефановъ: Искамъ да Ви кажа, че не е имало излишни комисии, и че тѣ не струватъ повече отъ това, което Ви казвамъ.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Не е виновенъ този, който яде зелника, а който му го дава.

Министъръ д-ръ А. Бояджиевъ: Кой не го е давалъ?

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Ние сме разполагали съ фонда отъ м. юлий до края на строителния сезонъ, понеже, както казахъ, службата мина това лѣто въ моето министерство. Отъ м. октомврий нататкъ нищо не е могло да се направи. Службата е направена проучвания съ представителъ на Министерството на желѣзницитъ, съ представителъ на Министерството на земледѣлието и съ единъ професоръ, специалистъ по солопроизводството и не знамъ какво друго. Комисията е направила докладъ въ министерството. Отсега нататкъ ще се почне работа. При тия стихии, които дойдоха, не тия 100.000 л., ами сто пѣти по 100.000 л. да бѣхме похарчили, не можехме да запазимъ брѣга, щомъ нивото на морето се е вдигнало съ 1 м. и е залѣло улицитъ на цѣлия градъ, както видѣхъ по фотографийтъ, които делегатитъ отъ Анхиало ми донесоха.

По третия въпросъ въ питането — защо не е била досега продана фондовата солъ — отговарямъ на г. Джанкардашлийски, че това не е върно. Търгътъ е билъ отмененъ по искане на комисарството по продоволствието. Имамъ тукъ нумера на писмото на комисарството. По онова време, когато е била най-голъма нуждата отъ солъ, на комисарството сѣ предадени 330 хиляди килограма солъ, затова не е станалъ търгътъ. Имамъ бележки за това.

Д. Джанкардашлийски (нац. л. П): Това е стара работа. Сега има да ставатъ търгове.

Министъръ С. Стефановъ: Отъ тогава насамъ, г. Джанкардашлийски, има набрана солъ 100 и нѣколко хиляди килограма.

Д. Джанкардашлийски (нац. л. П): 800.000 кгр. солъ сега седи непродана. Заблуждаватъ Ви, г. министре.

Министъръ С. Стефановъ: Моля, ще Ви кажа. Никой не ме заблуждава. Следъ голѣмия дѣждъ, който валъ и при който стана голѣмото стопяване — това бѣше преди месецъ или месецъ и половина . . .

Д. Джанкардашлийски (нац. л. П): Презъ м. августъ бѣше.

Министъръ С. Стефановъ: ... или презъ м. августъ, не зная точно — солта е събрана и напоследък, преди десетина дни — знаете формалността въ държавните учреждения — е даденъ сборъ 722.484 кгр. солъ, която солъ се продава сега на комисарството, защото то я иска по нормираната отъ закона цена. По тая причина сж спрѣни търговетѣ.

Д. Джанкардашлийски (нац. л. П): А насроченитѣ два търга?

Министъръ С. Стефановъ: Спрѣни сж търговетѣ. Направете провѣрка въ министерството. Азъ отговарямъ, че търговетѣ сж спрѣни по искане на комисарството. Ето и входящия нумеръ на писмото — № 34253, отъ 14. X. — не се утвърждава търгътъ по искане на комисарството.

По-нататък, на 5. XI. се съобщава за още една партия около 167.000 кгр. солъ и сега започва предаването на солта на комисарството.

Въ туй се състои историята около непродаването, както Вие казвате, на солта.

Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че отговорътъ, който давамъ на г. Джанкардашлийски, е много ясенъ. Да го резюмирамъ съ две думи и да свърша, защото считамъ, че нѣма какво повече да се говори.

Първо. Министерството на финанситѣ не можеше да направи повече, освенъ това, че то е могло, при едно по-голъмо усърдие на чиновницитѣ, както забеляза г. Джанкардашлийски, да изхарчи 100-тѣ хиляди лева три месеца по-рано. Повече отъ това то не можеше да направи. Но всѣки единъ отъ васъ би си отговорилъ какво би могло да се направи съ 100-тѣ хиляди лева — дали биха могли да се спратъ стихитѣ или да се предотвратятъ всички пакости, които сж направени тамъ, било въ града, било въ солнницитѣ. Повече отъ това не можеше да се направи. Това е прегръщението, ако съществува прегръщане. Но то се оправдава съ туй, че тая служба сега минава подъ Министерството на финанситѣ. Проучванията сж направени и министерството ще върши своята работа. Обаче бързамъ да забележа, че министерството не разполага вече съ тѣзи милиони, които сж дадени въ продължение на три години — отъ 1930 г. до края на 1932 г. Тѣ сж взети безвъзвратно. Но предъ видъ на стихията, която сполетѣ този градъ, и предъ видъ на пакоститѣ, които станаха, на делегацията, която се бѣше явила при мене — присѣствуваше и г. Джанкардашлийски — азъ отговорихъ: въпрѣки че не разполагаме съ кредитъ, ще се помѣжмъ да намѣримъ пари отъ нѣкъде и азъ ще направя докладъ до Министерския съветъ. И въпрѣки постановленията, съ които безвъзвратно тѣзи пари се взеха, че намѣримъ срѣдства, за да ги поставимъ на разположение — не на ония, г. Джанкардашлийски, които ги събиратъ, както Вие казвате, това по никой начинъ нѣма да направимъ — на специалната служба при Дирекцията на желѣзницитѣ, която толкова години е работила, за да може да извърши укрепяването на тѣзи мѣста съ срѣдствата, които ще можемъ да ѝ дадемъ на нѣколко пѣти последователно.

Това е отговорътъ, който има да дамъ на г. Джанкардашлийски по питането, което прави, и смѣтамъ, че го задоволява напълно. А колкото за по-едритѣ приказки, които той каза, азъ бихъ го молилъ втори пѣтъ да не си служи съ тѣхъ, защото сж излишни. Ако е въпросъ да ги казваме, и азъ бихъ могълъ да кажа нѣщо повече. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Н. Пждаревъ (д. с. Ц): Вие, който сте толкова много противъ бюрократизма, се помирихте съ него!

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Джанкардашлийски, да каже доволенъ ли е отъ отговора на г. министра.

Д. Джанкардашлийски (нац. л. П): Съжалявамъ твърде много, че за нехайството на дребни чиновници трѣбва да държа отговоренъ единъ човѣкъ съвсемъ невиненъ — въ случая г. министра на финанситѣ. Азъ него съвсемъ не обвинявамъ. Азъ казахъ, че ние се радваме — понеже сме нашенци, понеже го познавахме като енергиченъ човѣкъ — и се надѣвахме, че той, когато вземе фонда подъ свое управление, ще направи съ своитѣ жестове много нѣщо за нашия градъ. И азъ не вѣрвамъ у него да се е изпарило желанието да ни подпомогне. Азъ вземамъ актъ отъ неговата декларация.

Но, г. г. народни представители, нека ви кажа въ какво положение се намира въ този моментъ писмената война. Тѣ не сж въ примирие, г. министре.

Министъръ С. Стефановъ: Това не ме интересува, г. Джанкардашлийски.

Д. Джанкардашлийски (нац. л. П): Вижете какво е положението.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ вземамъ актъ отъ всичко, което съмъ провѣрилъ, и по-нататъкъ азъ ще отговарямъ по туй, което има да се направи. Нѣма защо да се разправяте съ чиновницитѣ.

Д. Джанкардашлийски (нац. л. П): Вие ще трѣбва да направите по-нататъкъ, както декларирате.

Въ Дирекцията на постройкитѣ ми казаха: подписватъ се „инженери“ и ние мислимъ, че сж технически лица, колеги, а тѣ били инженери-химици. Отгдето накъде инженеръ-химикъ да ти строи, или акцизенъ началникъ да ти строи при укрепянето въ гр. Анхиало! Това е една специална работа. Отъ отдѣлението за акцизитѣ съ писмо отъ 4 т. м. се казва на Дирекцията на желѣзницитѣ, че ще ѝ делегиратъ срѣдства, но харченето на тия срѣдства ще става подъ контролъ на отдѣлението за акцизитѣ, именно на акцизия началникъ въ Анхиало.

Министъръ С. Стефановъ: Какво казватъ, нѣма значение.

Д. Джанкардашлийски (нац. л. П): Тѣ щѣли да изплащатъ дори и надницитѣ. И понеже Дирекцията на постройкитѣ се обижда отъ това, че едно лице, каквото е акцизия началникъ въ Анхиало, може да се курдисва да понижава иерархическия чинъ на секционния инженеръ, какъвто е специалистътъ инженеръ Ранковъ въ Бургасъ, като иска той да го контролира, Дирекцията на постройкитѣ се отнася къмъ началника на отдѣлението за акцизитѣ съ следното писмо: (Чете) „Въпрѣки нѣколкократно нѣмъ изчерпателни пояснения, че до назначаването на титуляренъ ръководител на фондовитѣ работи въ Анхиало, работитѣ по укрепяването на южния брѣгъ могатъ да се извършатъ отъ нашия пристанищенъ секционенъ инженеръ само подъ нашия прѣкъ надзоръ и ръководство, че въ този конкретенъ случай вашиятъ акцизенъ началникъ въ Анхиало не може да се бърка нито съ „надзоръ“, нито съ „контрола“ въ единъ чисто технически обектъ, вие съ писмото си подъ насрещния нумеръ пакъ настоявате този ви акцизенъ началникъ да наблюдава какво се върши и донася въ Министерството на финанситѣ за всички нередовности по изпълнението на тѣзи „одобренни технически планове и по стопанисването на фондовитѣ материали“. — Следъ това вие поддържате, че нему нѣма да бжде подчиненъ секционниятъ инженеръ.

„Не може единъ неподготвенъ и незнаещъ техниката акцизенъ началникъ да наблюдава, какво се върши отъ техническото лице по одобренитѣ планове и да донася за нередовноститѣ въ изпълнение на тѣзи планове, които не е въ състояние да разбере.

„За да се спре единъ пѣтъ за винаги тази игра на думи и за да се прекрати излишна преписка, то съ настоящето си ние сме принудени да ви заявимъ, че щомъ отдѣлението ви настоява да знае повече, подъ чие ръководство следва да се извършатъ тѣзи укрепителни работи, т. е. подъ ръководството на анхиалския акцизенъ началникъ въ качеството му на „времененъ управителъ на фонда“, тогава ние нѣмаме работа при Анхиалскитѣ солнници, следователно, ще предпиша на нашия секционенъ инженеръ да се оттегли заедно съ инвентара си, защото фондътъ нѣма инвентаръ.

„И така, нека вашиятъ акцизенъ началникъ се грижи по-нататъкъ за купуване барутъ, добиване камѣни и пр., защото нашиятъ секционенъ инженеръ справедливо отказва да работи при унизителния контролъ на акцизия ви началникъ. Този секционенъ инженеръ е извършилъ укрепявания на морски брѣгове и направи на пристанище за милиони, подъ нашия контролъ, а сега за разходъ отъ 100.000 л. се налага контролъ на сѣщия началникъ“.

Г. г. народни представители и г. министре! Ето писмото, отъ което се вижда, че ние сме оставени вече на произвола на сѣдбата.

Председателъ: (Звъни) Свършвайте, г. Джанкардашлийски.

Д. Джанкардашлийски (нац. л. П): Свършвамъ, г. председателю. — Азъ вземамъ актъ отъ декларацията на г. министра, че той нѣма да остави по-нататъкъ нѣщата да се развиватъ тѣй, както сж се развивали досега, да си игра-

ятъ некомпетентни лица, каквито сж акцизните органи, сж инженеритъ на Министерството на желѣзницитѣ, като че-ли Министерството на финанситѣ е министерство на България, а Министерството на желѣзницитѣ е такова на Авганистанъ, да държатъ единъ езикъ неприличенъ и непристоенъ за българскитѣ министерства и за насъ, които сме тукъ и които сме контролори на действията на тѣзи органи.

Азъ се надѣвамъ, че г. министърътъ ще отстрани тѣзи прѣчки и ще предава срѣдствата отъ фонда направо на Дирекцията на постройкитѣ при Министерството на желѣзницитѣ, която да ги предава на секционния инженеръ, който следъ извършване на работитѣ ще се отчита предъ Дирекцията на желѣзницитѣ, а тая последната отъ своя страна — предъ Министерството на финанситѣ. За тоя контролъ съмъ, г. министре — и желая така да бѣде — но за играта съ нашитѣ съдбини азъ не съмъ. Но тия събираниитѣ отъ кафенетата — азъ казахъ и повтарямъ голѣмитѣ думи — недейте ги оставя така. Ще Ви благодаря за тая декларация и отъ мое име, и отъ името на всички анхиялци. Моля да бѣде частъ по-скоро приведенъ. Азъ не искамъ да полемизирамъ съ Васъ, че ако не бѣше тамъ, фондътъ щѣше ли да спре или не. Не желая да полемизирамъ съ Васъ, г. министре, защото азъ зная какъвъ отговоръ да дамъ на това, но не ща.

Смъщо тъй азъ вземамъ актъ и отъ публичната Ви декларация тукъ относно готовността Ви да намѣрите срѣдства да ни подпомогнете. Азъ зная, че като туримъ фонда тамъ, той не може да ни помогне, но той ще ни предпази занаяредъ, защото пътятъ е отворенъ, а отворенъ ли е пътятъ, стихитѣ лесно минаватъ.

Прочее, благодаря на г. министра за декларациитѣ му.

Председателъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Азъ нѣмаше да взема думата, ако не бѣхъ чулъ тия обяснения, които се дадоха, и писмото, което се прочете сега.

Азъ, който зная какво значи секционенъ инженеръ въ Бургазъ при Дирекцията на желѣзницитѣ, не мога да се начудя — и сега за прѣвъ пътъ чувамъ това — какъ може да се заведе тази полемика, какъ е могълъ тоя секционенъ инженеръ да се обърне къмъ анхиялския акцизенъ началникъ и да иска отъ него съдействие! Г. секционниятъ инженеръ е трѣбвало да се обърне презъ Министерството на желѣзницитѣ къмъ Министерството на финанситѣ. Ако бѣше направилъ това, той никога нѣмаше да получи такъвъ отговоръ, какъвто е получилъ и който г. Джанкардашлийски прочете. Тогава, кажете на кого да се сърдимъ, г. Джанкардашлийски?

Д. Джанкардашлийски (нац. л. П): Трѣбва да хванете виновницитѣ за ушитѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Какъ може единъ секционенъ инженеръ, при ранга и при положението, което има, да иска съдействие отъ анхиялския акцизенъ началникъ!

Д. Джанкардашлийски (нац. л. П): Не е искалъ съдействие отъ него, а отъ министерството.

Министъръ С. Стефановъ: После отива въ министерството — така прочетохте писмото. Ако това е вѣрно — и азъ ще го провѣря — не разбирамъ защо е тая война, за която говорихте, защо се е създала тя, когато редътъ бѣше да се обърне секционниятъ инженеръ къмъ министра на финанситѣ презъ Министерството на желѣзницитѣ. Бждете увѣрени, че ако това бѣше направено, такъвъ отговоръ нѣмаше да се получи.

Д. Джанкардашлийски (нац. л. П): Дветѣ отдѣления се разправятъ.

Председателъ: (Звъни) Моля, г. Джанкардашлийски! Не Ви давамъ думата.

Министъръ С. Стефановъ: Вземете си бележка, г. Джанкардашлийски.

Председателъ: Две питання отнеха на Народното събрание около два часа време! Чл. 60 отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание казва, че за питаннята въ началото на заседанието не може да се посвети повече отъ половинъ часъ. Виновенъ съмъ азъ, че не спазвамъ чл. 60, но съмъ безсиленъ да скъся речитѣ и на г. г. депутатитѣ, и на г. г. министритѣ! (Веселостъ)

Министъръ С. Стефановъ: По новия правилникъ, г. председателю, ще бѣде другояче! (Веселостъ)

Председателъ: Ето ви едно основание за измѣнение на правилника. Смѣта се, че съ измѣнение на правилника се преследватъ нѣкакви цели. Никакви други цели не се преследватъ, освенъ Парламентътъ да стане по-експедитивенъ.

Н. Пждаревъ (д. ст. Ц): Когато нѣмате дневенъ редъ, съ питання ще занимавате народното представителство.

Председателъ: Минаваме къмъ дневния редъ. Първата точка отъ дневния редъ е: трето четене законопроекта за отпущане еднократна държавна помощ на народния представител Миню Ганчевъ.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ А. Кантарджиевъ (д): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

Председателъ: Пристъпваме къмъ гласуване. Моля ония г. г. народни представители, които приематъ на трето четене законопроекта за отпущане еднократна държавна помощ на народния представител Миню Ганчевъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 9)

Минаваме къмъ втората точка отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за облекчение на длъжницитѣ по заемитѣ, отпущнати имъ по закона за напрана на икономически кжщи и за насърчение на жилищния строежъ. Моля г. докладчика да докладва законопроекта.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„ЗАКОНЪ“)

за ликвидация на заемитѣ, отпущнати по закона за напрана на икономически кжщи и за насърчение на жилищния строежъ“.

Председателъ: Моля ония, които приематъ заглавието на законопроекта, както се докладва, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 1. Заемитѣ, отпущнати на общинитѣ съ срѣдства, добити отъ Българската народна банка за напрана на икономически кжщи, съгласно съ закона отъ 13 юний 1924 г. („Държавенъ вестникъ“ брой 65, отъ 24 юний 1924 г.) и прехвърлени на Българската земледѣлска банка за събиране, съгласно съ чл. 13 отъ закона за свръхсмѣтенъ кредитъ по бюджета на държавата за 1928/1929 г. („Държавенъ вестникъ“ брой 274, отъ 6 мартъ 1929 г.) се изплащатъ отъ длъжницитѣ направо на Българската земледѣлска банка.“

Отговорността на общинитѣ за изплащането на тия заеми настѣпва, следъ като се изчерпятъ отъ Българската земледѣлска банка всички законни срѣдства за събиране на длъжимитѣ суми отъ длъжницитѣ“.

Председателъ: Моля ония, които приематъ чл. 1, както се докладва, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 2. Инвалидитѣ, опълченцитѣ, доброволцитѣ отъ 1885 г., родителитѣ на убититѣ въ войнитѣ, бѣжанцитѣ и вдовицитѣ на взелитѣ и не участие въ войнитѣ и кржглитѣ сираци на починали длъжници, чийто доходъ не надвишава 24.000 л. годишно и които не сж строили повече отъ 2 стаи, готварница и антре, изплащатъ заема съ 4% лихва годишно“.

Председателъ: Моля ония, които прематъ чл. 2, както се докладва, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 3. Допуща се предсрочно изплащане на шестмесечнитѣ вноски по заема, въ какъвто случай Българската земледѣлска банка връща лихвата, включена въ вноската, съ 1% повече за времето, отъ когато тя е предсрочно изплатена, до падежа на сжщата“.

Председателъ: Моля ония, които приематъ чл. 3, както се докладва, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 1.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

Чл. 4. Изплащането на заемитъ става чрезъ равни шестмесечни вноски, платими на 30 юний и 30 декемврий всъка година. Първата вноска е платима на 30 декемврий 1933 г. Четири неплатени вноски правятъ цѣлия заемъ изискуемъ при годишна лихва 8%.

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Михаилъ Бойчиновъ.

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): Г. г. народни представители! Мене ми правятъ впечатление голѣмитъ измѣнения, които е внесла комисията въ проекта на г. министра. Азъ виждамъ какъ г. министърътъ е отстъпилъ и е капитулиралъ предъ известни настроения, за които се подхвърли и въ нашия печатъ и на които и азъ бѣхъ свидетелъ въ комисията. Като-че-ли наддѣля убеждението, че съ тоя законопроектъ се уреждатъ задължения на хора, които сж състоятелни и които като-че-ли навремето си сж използвали нѣщо отъ държавата. Като представителъ на гр. Плѣвентъ, азъ влѣзохъ въ контактъ съ плѣвенскитъ бездомници, дадохъ си трудъ да изуча този въпросъ, за да отхвърля едно такова обвинение, което за мене е едно заблуждение отъ страна на господата, които поддържатъ противната теза и които така осакатиха законопроекта въ неговитъ членове 2, 4 и т. н.

А. Буковъ (з): Той не говори по чл. 4, а говори по принципъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Нека се изкаже.

Министъръ С. Стефановъ: Сега е второ четене — може да говори.

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): Ако щете, г. г. народни представители, държавата трѣбваше да разреши този въпросъ като единъ сѣдия, но днесъ ние виждаме да се върши политика.

Председателътъ: Това, което говорите, не е по чл. 4.

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): Сега ще мина на чл. 4.

Председателътъ: Говорете, но това, което приказвате, нѣма никакво отношение съ чл. 4.

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): Има, има.

Председателътъ: Другъ правилникъ намъ ни трѣбва!

Министъръ С. Стефановъ: Сега е преходно положение.

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): Г. г. народни представители! Имаше известни положения по стария законъ, които бѣха неясни и които сега съ настоящия законопроектъ трѣбваше да добиятъ една яснота. Непосрѣдствено заинтересованитъ, използвали кредити за строежъ на жилища, смѣтатъ, че има единъ 5-годишенъ периодъ, така нареченъ строителенъ периодъ, ...

Д. Ачковъ (нез): Петилѣтка.

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): ... който обема времето отъ 1924 до 1929 г., когато сж се раздавали тия кредити, който периодъ би трѣбвало да бѣде безлихвенъ. Че това така се е разбирало даже и отъ законодателитъ, които сж създали закона въ 1924 г., показва и единъ случай, който има отъ практиката, когато Министерството на вътрешнитъ работи е прилагало закона, а именно: лихвитъ, който сж внесени отъ тия, които сж получили кредитъ презъ 1925 г., не сж събрани, не сж капитализирани, а сж отишли въ фонда и сж били раздадени на други бездомници, пакъ за строежъ.

Както ви казахъ, споредъ моята оценка, поне въ Плѣвентъ, тия бездомници сж бедни хора, затруднени хора. Азъ имамъ една таблица, отъ която се вижда, че отъ 58 души бездомници въ Плѣвентъ само двама души сж адвокати, 38 души сж занаятчи, работници, земледѣлци, домакини, а 11 души сж пенсионери. Тѣ смѣтатъ, че е справедливо отъ страна на държавата да бѣде внесена една яснота въ законопроекта по тоя въпросъ за безлихвения периодъ, когато сж раздавани аванситъ, и тоя въпросъ да бѣде разрешенъ.

Тѣ повдигатъ и единъ другъ въпросъ — за размѣра на лихвата. Инициативата на тогавашния министъръ на вътрешнитъ работи г. Русевъ, който внесе законопроекта

въ 1924 г., бѣ посрещната съ всеобщо одобрение отъ Парламента. Тогава не сж могли да намѣрятъ думи да го нахвалатъ. Всички, обаче, забравяме времето, когато нашитъ по-голѣми градове се намираха подъ тормоза на една голѣма жилищна криза. Държавата, за да насърди гражданитъ къмъ строежъ на жилища, създаде известни облаги, известни насърчения. Между тия облаги е билъ и малкиятъ лихвенъ процентъ на заемитъ, които сж били отпущани. Въ тогавашния проектъ на министра седи 5% лихва. Въ послѣствие въ комисията този процентъ 5 бѣва увеличенъ на 8. Мотивировката е била: понеже на пазара законната лихва е 16%, нека на тия, които ще строятъ евтини жилища, се предвиди половината отъ законната лихва, и затова въ закона е била предвидена 8% лихва.

Г. г. народни представители! Ето защо азъ, като ви глася тия освѣтления и като спирамъ вашето внимание...

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Искрено ли е това или е демагогия?

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): Съвсемъ искрено.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Ето, вашиятъ колега тукъ, г. Ради Василевъ, Ви опровергава — че не е имало такова нѣщо.

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): Ето, азъ тукъ имамъ единъ списъкъ (Показва го), г-да, давамъ ви го на разположение — моля да го прегледате и да видите кои сж плѣвенскитъ бездомници.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Говорете за лихвитъ, а не за списъка.

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): Азъ ви моля да се съгласите да дадемъ една нова редакция на чл. 4: (Чете) „Къмъ първоначалнитъ сумъ на заема, отпущанитъ подъ формата на аванси, се грибавятъ съответнитъ лихви, капитализирани отъ 24 юний 1929 г., съ проста лихва, до 30 юний 1933 г., и така установениятъ размѣръ на дълга се изплаща чрезъ равни шестмесечни рати, платими на 30 юний и 30 декемврий всъка година. Първата рата е платима на 30 декемврий 1933 г. Четири неплатени рати правятъ цѣлия дългъ изискуемъ.

„Вноскитъ, направени до 30 юний 1933 г., се приспадатъ отъ установения на сжщата дата размѣръ на дълга“.

Г-да! Не забравяйте, че по тия заеми държавата е кредиторъ. А ние срѣдствата на държавата трѣбва да пазимъ, ние трѣбва да ги скѣпимъ. Сами бездомницитъ нѣмаха куражъ да поискатъ каквото и да било намаление. Е добре, въ едно време, когато утре, другиденъ, ние има да се занимаемъ съ единъ въпросъ за облекчение дължницитъ, по който азъ виждамъ да се издига една готовностъ за голѣми жертви и т. н., съгласете се, че въ интереса на държавата е частъ по-скоро да се събере тоя дългъ, и самитъ бездомници, които живѣятъ въ тая страна, които се намиратъ подъ условията на криза, да ги направи въ положение да посрѣщатъ по-добре своитъ задължения. А това тя ще го направи, като, първо, изпълни онова, което навремето си въ закона е било писано — да имъ се даде единъ безлихвенъ строителенъ периодъ — и по-нататъкъ да се изчислява една по-малка лихва.

Д. Ачковъ (нез): Чл. 4 ли е, не ми го хвалете — ми-навайте къмъ чл. 5!

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Ингилизовъ.

И. Ингилизовъ (мак): Г. г. народни представители! Въ чл. 17 на закона за направа на икономически къщи и за насърчение жилищния строежъ изрично е казано: (Чете) „Следъ изтичането на 5-годишното строително време отпусканитъ отъ банката по силата на чл. 11 аванси се превръщатъ въ общи анюитетни заеми, поржчителствувани и посрѣщани съ анюитети на ипотекираниитъ при сжщитъ жилища постройки“. Ясно е тукъ, че за тия 5 години не следва да се плащатъ лихви. А сега, съ този законъ, ние, вмѣсто да облекчимъ дължницитъ, ги отекаваме. Азъ разбирамъ да се изключатъ ония, които сж получили заеми, но не сж построили икономически жилища, за да подслонятъ собственитъ си семейства, както е казано въ закона за постройка на икономически жилища — тѣхъ да не ги засѣгаме, да не ги подпомагаме, тѣ да бѣдатъ подъ най-строгъ режимъ. Обаче ония, на които сж отпущани заеми, за да могатъ да си по-

строят жилища само за прибиране на своите семейства, нѣма защо да ги обременяваме съ 5-годишна лихва, която въ чл. 17, както ви забележихъ, ако не е казано да не се прибира, не е казано да се прибира. Така е разбирано, като сѣ отпускани заемитѣ, и днесъ така се разбира, че за тия петъ години тѣзи заеми не носятъ лихва.

Ето защо азъ мисля, че къмъ чл. 4 трѣбва да се прибави единъ текстъ въ смисълъ, че задълженията се изчисляватъ съ проста лихва отъ началото на 1930 г. Поточно моето предложение е следното: въ чл. 4, следъ думитѣ „всѣка година“, да се прибавятъ думитѣ „като заемитѣ, заедно съ 8% лихва, се изчислятъ отъ 24 юний 1929 г.“. Ще се изчисляватъ тия задължения съ проста лихва и ще се разпредѣлятъ на 6-месечни рати.

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг.): Г. г. народни представители! Въпросътъ е да се уясни това, което е направено въ миналото Събрание. И въ чл. 5, и въ чл. 17, абсолютно никѣде не се говори за безлихвени заеми. Въ чл. 5 на закона за насърчение жилищния строежъ е казано, че отъ началото тия заеми се даватъ на общинитѣ въ формата на аванси съ 8% лихва, а общинитѣ ги даватъ на тия, които строятъ, пакъ въ формата на аванси съ 8% лихва. И следъ като се извърши този строежъ, тогава чакъ, следъ 5 години, заемитѣ ставатъ анюитетни, върху които текатъ лихви. Никому тогава не е идвало на умъ, че на хора, които плащаха по това време по 15, 16 и 18% лихва — официалната лихва на кредитнитѣ учреждения бѣше 16% — държавата, като имъ дава заеми по 8%, значи съ 50% по-ниска лихва, че ще се опрости тази лихва.

Така че азъ взехъ думатъ за уяснение на това, което е въ закона. Никой не е мислилъ, че нѣма да се плащатъ лихви. Текстовеѣ сѣ изрични. Лихвитѣ текатъ отъ момента на вземането на заемитѣ, само че въ началото сѣ авансови заеми, а следъ като се извърши строежътъ, се превръщатъ въ анюитетни заеми. Така е споредъ закона.

Председателътъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Г. г. народни представители! Изглежда, че чл. 4 не е разбранъ и затуй ставатъ тия разисквания, и затуй се прави това предложение. Съ настоящия законопроектъ ние не засѣгаме съ нищо онзи режимъ, който е билъ установенъ съ първия законъ по отношение на лихвения процентъ и за кои години се плаща лихва. Това, което е предвидено въ първия законъ, то си остава.

М. Дилиновъ (з): Колко е то?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Предвидено е 8% за всички заеми и за цѣлото време. И ако не бѣше това мисълъта на законодателя, нѣмаше защо господата да правятъ предложение, щото въ тия 5 години, отъ 1924 до 1929 г., заемитѣ да бѣдатъ безлихвени. Смисълътъ на закона е, че тѣ сѣ лихвени заеми и затуй се иска тълкувание или изменение на закона, за да не се плащатъ лихви за тия 5 години.

Чл. 4 не засѣга лихвения процентъ, нито установява годинитѣ, за които се плащатъ лихви по стария законъ. Чл. 4 казва само, че за просрочени заеми лихвата сѣстава 8%. Той има предъ видъ само това, което се казва въ чл. 2. Понеже въ чл. 2 се предвижда за една категория лихва 4%, сега въ чл. 4 се казва, че ако се просрочятъ 4 платки, на общо основание ще се плаща 8% лихва. Значи, тия заеми ще бѣдатъ съ 8% лихва.

Това е смисълътъ на чл. 4. Така че разискванията, които станаха, не се отнасятъ до чл. 4 и нѣматъ смисълъ.

Председателътъ: Г. Бойчиновъ! Поради обясненията, които дава г. докладчикътъ, оттегляте ли предложението си?

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): Въ чл. 4 отъ проекта на министра бѣше предвидено категоризиране.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Бѣше предвидено, но сега не е. Бѣше въ проекта, а сега не е. Нали виждате сега какъ е законътъ?

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): Значи, премахнали сте го.

Председателътъ: Моля, г-да. Направиха се две предложения.

Едното е отъ г. Бойчиновъ, въ смисълъ: на чл. 4 отъ законопроекта да се даде друга една редакция, а именно: (Чете)

„Къмъ първоначалнитѣ суми на заема, отпуснати подъ формата на аванси, се прибавятъ съответнитѣ лихви, капитализирани отъ 24 юний 1929 г., съ проста лихва, до 30 юний 1933 г., и така установениятъ размѣръ на дълга се изплаща чрезъ равни шестмесечни рати, платими на 30 юний и 30 декемврий всѣка година. Първата рата е платима на 30 декемврий 1933 г. Четири неплатени рати правятъ цѣлия дългъ изискуемъ.“

„Вносикитѣ, направени до 30 юний 1933 г., се приспадатъ отъ установения на сѣщата дата дългъ.“

Народниятъ представителъ г. Ингилизовъ прави предложение въ смисълъ, щото къмъ чл. 4, следъ думитѣ „всѣка година“, да се прибавятъ думитѣ: като заемитѣ, заедно съ 8% лихва, се изчислятъ отъ 24 юний 1929 г.“.

Г. Ингилизовъ! По този въпросъ г. докладчикътъ даде своитѣ обяснения.

И. Ингилизовъ (мак): Азъ държа на чл. 17 отъ закона за отпускане на тия заеми. Най-последно, да не се опростятъ лихвитѣ на ония, които сѣ си построили по-големия жилища, отколкото законътъ предвижда, обаче другитѣ нѣма защо да ги обременяваме. Азъ мога да видоизменя предложението си въ смисълъ, да се опростятъ лихвитѣ за 5 години.

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): Азъ оттеглямъ моето предложение, като се присъединявамъ къмъ предложението на г. Ингилизовъ: изчислението на лихвитѣ да става отъ 1929 г. за тѣзи, които сѣ строили въ рамкитѣ на закона — до 100 кв. м. площъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Предложението Ви не е такова.

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): Оттеглямъ го.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Г. г. народни представители! Предложението на г. Ингилизовъ не е така, както г. Бойчиновъ поддържа. То е най-широко. Ако ние въ комисията направихме тѣзи ограничения и ако се съгласихме съ първия текстъ на законопроекта, то бѣше, защото има хора, които сѣ построили къщи, които струватъ днесъ 1 милионъ лева, като навремето сѣ имъ направени всички облекчения: даденъ имъ е срокъ на изплащане 50 години; освободени сѣ отъ всѣкакви данѣци — и данѣкъ сгради, и данѣкъ занятии, и подоходенъ данѣкъ — за 20 години срокъ; освободени сѣ отъ всички общински такси, налози и берии; дадени имъ сѣ всички преимущества по закона за насърчение мѣстната индустрия и закона за кооперативнитѣ строежи; разрешенъ имъ е безмитенъ вносъ на материали и 50% намаленъ превозъ по желѣзницитѣ и т. н., и т. н. И нѣма смисълъ сега да се гласува опрощаване на лихвитѣ за 5 години. Да не изброявамъ имена на богати хора, които сѣ построили къщи за надъ 1 милионъ лева. Да ги освобождаваме сега отъ лихви, то би било една съ нищо неоправдана привилегия, единъ съ нищо неоправданъ даръ отъ страна на държавата.

С. Таковъ (з): Ясно е. Да се гласува.

Председателътъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Въпросътъ бѣше обсъжданъ всестранно въ комисията. Ние по тѣзи строежи имаме направена една анкета отъ една година насамъ, която ни дава най-подробни данни за тѣхъ. И, колкото да бѣхме наклонни въ началото да направимъ тази отстъпка, макаръ че не може да се поддържа, какво чл. 17 отъ стария законъ разбира 5-годишния периодъ безлихвенъ, ние се отказахме отъ това. Ако бѣше така, нѣмаше защо да бѣде искано това опрощаване на лихвитѣ. Подъ тия 5 години се разбира единъ периодъ, въ който сѣ давали заемитѣ и който, като изтече, заемитѣ ставатъ анюитетни. Следователно, противно тълкуване да се дава е много пресилено и не почива абсолютно на нищо. Но комисията бѣше наклонна да направи тази отстъпка, както бѣхме решили въ началото, обаче отъ провѣрките се оказа, че около 284 души, отъ 900 души всичко, които сѣ строили, сѣ такива, които не попадатъ подъ действието на закона, защото сѣ направили постройки надъ 100 кв. м., на етажи, много по-големия, отколкото самиятъ законъ предвижда. Комисията мислѣше чисто и просто да изключи тия хора и да доиска

изплащането на заемите. Защото, ако ви прочета подробности, ще видите поразителни работи — че тъкмо тия, които са се нуждаели от помощта на държавата, те са най-малко. Напр., от всички, на които са раздадени кредити, само 38 души имат до 1.000 л. месечен доход; 159 — до 2.000 л.; 182 — до 3.000 л.; 291 — до 5.000 л.; 294 — до 10.000 л.; 57 — над 10.000 л. и т. н., а безработни са само 21 души.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Въ България има и богати бездомници!

Министъръ С. Стефановъ: Г. Пждаревъ! Тогава не сте правили питаня, а сега по десет питаня ни правите по тия въпроси. (Ръкоплъскания от мнозинството)

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Правилъ питаня.

Министъръ С. Стефановъ: Съ една стая, кухня и антре има само 25 жилища; съ 2 стаи, кухня и антре — 234; съ 3 стаи, кухня и антре — 294; съ 4 стаи, кухня и антре — 207; над 4 стаи, две кухни, антре и бани — 284 или 27% от числото на жилищата. По отношение разбора на спуснатите заеми процентът на големите заеми е несравнено много по-голям. И когато комисията обсъждаше въпроса за опрощаване лихвата по тия заеми за първите пет години — 1924—1929 г. — въ същност, не тръбва да смътаме 5 години, а средно ще излезе 2 години, защото заемите са започнали да се дават на втората година — стана дума какво тръбва да се направи съ ония, които незаконно са влезли въ закона. И решихме придобитите права — г-да юристите въ комисията застъпиха това гледище, въ това число и г. докладчикът — да не ги отнемеме, но макаръ че заемите са дадени за 50 години, на тия, които са получили заем незаконно, им се отнема това право да изплащат заемите си въ течение на 50 години, а се изисква изплащането да стане въ течение на 20 години, като оставихме за тях същата лихва, като на другите длъжници. Значи, само се съкращава срокът. Аз не бих имал нищо противъ и се застъпих въ комисията, обаче не се прие — при трето четене бих предложилъ и бих помолилъ Народното събрание — да направимъ отстъпка само на онѣзи, които заслужаватъ, като бждемъ по-строги къмъ другите, безъ да отнемеме правата никому. Отъ втора една провѣрка, следъ като комисията разгледа законопроекта — защото при менъ се бѣха явили вдовици и инвалиди, засегнати отъ тоя законопроектъ — се видѣ, че на нѣкои отъ тая категория длъжници би трѣбвало наистина да се помогне. Изучихме материалното положение на всички и видѣхме, че има една категория вдовици и инвалиди, които получаватъ по 500 л. тримесечна пенсия. Такива са всичко 26 вдовици, 13 инвалиди и единъ сиракъ. На тяхъ азъ бихъ молилъ да се направи нѣкаква отстъпка, но само ако са отъ категорията на ония, които притежаватъ 2 стаи и кухня, а не повече.

А. Николаевъ (з): Въ България има само трима стопроцентови инвалиди.

Министъръ С. Стефановъ: Сега нѣма да направя това предложение. Запазвамъ си правото да го направя при третото четене, следъ като работата се проучи по-добре още веднѣжъ, да се уведоми и комисията и да се съгласимъ всички на такава малка отстъпка, която ще се компенсиратъ отъ съкратения периодъ за изплащане заемите съ ония 284 души, които са нѣмали право по закона да получатъ заеми.

Председателъ: Пристъпваме къмъ гласуване.

Народниятъ представителъ г. Бойчиновъ, както чухте, оттегля своето предложение, при условие, че ще бжде турено на гласуване предложението на народния представителъ г. Ингилизовъ. Предложението на г. Ингилизова не се възприема нито отъ г. докладчика, нито отъ г. министра. То има следното съдържание: „Въ чл. 4 следъ думите „всѣка година“ да се прибавятъ думите „съ лихва 8%“, изчислена отъ 24 юний 1929 г.“

Моля ония г. г. народни представители, които приематъ това предложение на г. Ингилизовъ, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието не приема.

Моля ония г. г. народни представители, които приематъ чл. 4 отъ законопроекта тъй, както се докладва, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

А. Николаевъ (з): Съ уговорката на г. министра.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 5. Въ случай на принудително събиране на дълга, Българската земеделска банка насочва действията си най-напредъ къмъ всичкото имущество на длъжника, а ако и следъ това дългътъ остане неизплатенъ напълно, за разликата тя насочва принудителните си действия къмъ останалите съкооператори или съпритежатели съответно на получените отъ последните кредити.“

Ако въ нѣкои кооперации има членове, които не са получили кредити по закона за направа на икономически къщи, те се освобождаватъ отъ отговорностъ за дълговете на неизправните съкооператори или съпритежатели. Отговорността на общината идва на последно мѣсто.“

Председателъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ чл. 5 тъй, както се докладва, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 6. Извършените продажби до 1 юлий 1933 г. съ съгласието на общините за прехвърляне дълга къмъ Българската земеделска банка върху купувачите се признаватъ за редовни, обаче новите приобретатели изплащатъ дълговете при 8% лихва, безразлично отъ коя категория е жилището, за максималенъ срокъ 20 години и безъ да се ползватъ отъ облагоите на чл. 36 отъ закона за направа на икономически къщи и за насърчение жилищния строежъ.“

Заемателъ, който е продалъ или ще продаде до изтичането на срока по чл. 14 отъ горния законъ изцѣло или отчасти полученото мѣсто или построените сгради, е длъженъ да заплати на съответната община половината отъ разликата между цената, по която е добилъ мѣстото, и действителната пазарна цена на същото мѣсто по време на продажбата, определена отъ вещи лица.“

Председателъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ чл. 6 тъй, както се докладва, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 7. Кооператорите или съпритежатели, които са получили кредити по силата на закона за направа на икономически къщи и пр., са длъжни да сключатъ договори съ съответните общини въ срокъ два месеца отъ влизането въ сила на настоящия законъ, ако не са сключили вече такива.“

Също така всички общини, които са получили кредити по споменатия по-горе законъ, но не са сключили досега, по каквито и да било причини, договори съ Българската земеделска банка, като представителка на държавата, за прехвърляне вземанията имъ върху банката, са длъжни да сключатъ такива договори въ срокъ отъ три месеца отъ влизането въ сила на настоящия законъ.

Едните и другите договори, които трѣбва да бждемъ нотариално заверени, се освобождаватъ отъ гербовъ налогъ, всѣкакви такси, мита, берии и др. Съ същите привилегии се ползватъ и цесионните договори, сключвани между общините и Бѣлг. земл. банка.

Заемите на кооператори или съпритежатели, които не сключатъ договори съ общините, съгласно съ първата алинея на тоя членъ, ставатъ веднага изискуеми, а съответните общини иматъ право да търсятъ отъ такива заематели разликата между цената, по която са добили дворните мѣста, и пазарната цена на същите мѣста по време на влизане закона въ сила. При принудителна продажба съдията-изпълнителъ задържа и изплаща горната сума на съответната община, като определя разбора и съ вещи лица.

За неключване договори по вина на общините било съ кооператорите или съпритежатели, било съ Българската земеделска банка, същите общини се държатъ солидарно отговорни за задълженията, като исконетъ въ тия случаи се насочватъ на първо мѣсто къмъ съответните общини.“

Председателъ: Има думата г. министърътъ на финансите.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Въ комисията прибавихме две нови алинеи — едната къмъ чл. 6 и другата къмъ чл. 7. Понеже узнахме, че нѣкои лица, които иматъ тѣзи заеми, са продавали къщите си, предвидѣхме, че който продава къщата си, е длъженъ да заплати на съответната община половината отъ разликата между цената, по която е добилъ мѣстото, и действителната пазарна цена на същото мѣсто по време на продажбата.

Днесъ вече за всеки единъ отъ васъ е ясно, че при тая продажба мѣстото не се продава по 100 л. кв. метъръ, както е отстъпено отъ общината, ама то може би представлява половината отъ цената, която се получава при продажбата. Въ действащия законъ това ограничение не е предвидено. Понеже всичкитъ на административни разпоредби и искания, длъжницитъ по тия заеми да сключатъ договори съ общинитъ, останаха напраздни, сега трѣбваше да предвидимъ специална алинея въ чл. 7 съ много строга санкция, за да ги принудимъ да сключатъ договори. По чл. 6, въ случай на продажба, ние отстъпваме на съответната община половината отъ разликата между цената, по която е добило мѣстото отъ длъжника и действителната пазарна цена на сѣщото мѣсто по време на продажбата, опредѣлена отъ вещи лица, за да получи притежательтъ само ония пари, които е харчилъ за построяването и половината отъ стойността на мѣстото. Но когато, въ два месеца отъ влизането въ сила на този законъ, длъжникътъ не сключи договори съ общината, тогава вече вземаме цѣлата разлика между цената, по която е добило мѣстото, и пазарната цена на сѣщото мѣсто по време на влизане закона въ сила, опредѣлена отъ вещи лица, за да му остане само онова, което той е харчилъ за постройкитъ.

Смѣтамъ, че тия нови положения, които сж вмъкнати въ законопроекта отъ комисията, сж крайно справедливи, за да се тури точка на това развращение, което съществува. Ако не туримъ такава строга санкция, нѣма да туримъ въ редъ оформяването и изплащането на тия заеми.

Председателъ: Които приематъ чл. 7, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 8. Въ всички случаи, въ които едно задължение стане изискуемо по каквато и да е причина, Б. з. банка се снабдява съ изпълнителни листове по реда на чл. 16 отъ закона за сѣщата само въз основа на прости извлѣчения отъ смѣткитъ на длъжницитъ, изходящи отъ кооперациитъ, общинитъ или банката, или завѣрени отъ сѣщата банка преписи отъ договоритъ, ако такива има“.

Председателъ: Които приематъ чл. 8, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 9. Нотариусътъ или мировиятъ сѣдия вписватъ служебно законната ипотека, предвидена въ чл. 7 на закона

за направа на икономически кѣщи и за насърчение на жилищния строежъ, по писмено искане отъ Б. з. банка, безъ да представя за това договоръ или други книжа. Тая ипотека има сила и преди длъжницитъ да сж снабдени съ нотариални актове за даденитъ имъ общински мѣста. Това вписване не подлежи на подновяване до окончателното изплащане на дълга“.

Председателъ: Които приематъ чл. 9, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 10. Облекченията по този законъ не се отнасятъ за лицата, които сж изплатили заема си до 30 юний 1933 г.“

Председателъ: Които приематъ чл. 10, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 11. Настоящиятъ законъ отмѣня всички постановления въ други закони, които му противоречатъ“.

Председателъ: Които приематъ чл. 11, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ С. Стефановъ: Да се вдигне заседанието.

Председателъ: Ще вдигнемъ заседанието.

За утре предлагамъ следния дневенъ редъ:

1. Трето четене законопроекта за облекчение на длъжницитъ по заемитъ, отпущнати имъ по закона за направа на икономически кѣщи и за насърчение на жилищния строежъ.

2. Второ четене предложението за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание — продължение разискванията.

3. Докладъ на прошектарната комисия.

4. Второ четене законопроекта за личния съставъ на Министерството на финанситъ.

Моля, които приематъ така предложението отъ бюрото дневенъ редъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 18 ч. 55 м.)

Председателъ: **А. МАЛИНОВЪ**

Секретаръ: **Т. ХР. МЕЧКАРСКИ**

Началникъ на Стенографското отделение: **Д. АНТОНОВЪ**